

EXAMENSARBETE

Våren 2014

Sektionen för hälsa och samhälle
Kriminologi

Föräldrar som mördar sina barn

En innehållsanalys av Aftonbladets konstruktioner

Författare

Emma Hellberg

Sanne Dahlström

Handledare

Jonas Ringström

Examinator

Goran Basic

Sammanfattning

Media är en central aktör när det kommer till konstruktionen av hur kriminalitet ses på i samhället. Av den anledningen ville vi undersöka hur Aftonbladet rapporterar om händelser där föräldrar har mördat sitt/sina barn. Syftet har varit att undersöka hur män och kvinnor som dödat sitt/sina barn konstrueras. Vårt underlag har bestått av fyra stycken händelser som Aftonbladet har rapporterat om. Vår analytiska utgångspunkt har varit ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, och vi har använt oss av genusteori. Vi har vidare gjort en kvalitativ innehållsanalys. Våra resultat pekade på att Aftonbladet konstruerade män och kvinnor olika, särskilt när det kom till ansvar och motiv. Vi drar därför slutsatsen att det råder en genuspräglad framställning i Aftonbladets rapporteringar om föräldrar som mördat sitt/sina barn.

Nyckelord

Socialkonstruktivism, innehållsanalys, genus, media, föräldrar som dödat sina barn

Inledning

1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
2. Tidigare forskning	6
2.1 Studierna	7
2.2 Män och kvinnor i media	8
2.3 Förövare och offer i media	10
2.4 Brott i media	11
3. Teori	12
3.1 Socialkonstruktivism	12
3.2 Genusteori	15
3.2.1 <i>Genus</i>	15
3.2.2 <i>Femininitet och maskulinitet</i>	16
4. Metod	17
4.1 Innehållsanalys	17
4.1.1 <i>Tillämpning av innehållsanalys</i>	18
4.2 Urval och avgränsning	19
4.3 Etiska överväganden	21
5. Resultat och analys	22
5.1 Fallen	22
5.1.1 <i>Pappa brände inne sina barn</i>	22
5.1.2 <i>Mamma dödade sin dotter med plåster</i>	23
5.1.3 <i>Pappa knivhög sin son</i>	23
5.1.4 <i>Mamma dränkte sina barn</i>	24
5.2 Analys	24
5.2.1 <i>Artiklarna som konstruktion</i>	24

5.2.2	<i>Foton som konstruktion</i>	29
5.2.3	<i>Konstruktion av kvinnan</i>	32
5.2.4	<i>Konstruktion av mannen</i>	37
5.2.5	<i>Konstruktion av offer</i>	42
5.2.6	<i>Konstruktion av brott</i>	45
5.2.7	<i>Skillnader i konstruktioner</i>	48
6.	Avslutande reflektioner	49
7.	Referenslista	51
7.1	Material	53

Inledning

Media är en stor och viktig arena när det kommer till allmänhetens föreställningar om det som händer i samhället. Det sker en växelverkan mellan allmänhetens åsikter och politik; allmänheten påverkar politiken som påverkar allmänheten. Media är en form av medlare mellan de två aktörerna, och för deras talan. Kriminalrapporteringen är en av många förutsättningar som påverkar kriminalpolitiken. De olika politiska partierna deltar i opinionsbildningen kring kriminalpolitik och utformar sina program i relation till allmänhetens åsikter. Hur kriminalitet framställs i media påverkar kriminalpolitiken, och kriminalpolitiken påverkar hur media skildrar kriminalitet. Även hur kriminalitet och kriminella uppfattas bland allmänheten har mycket att göra med hur media framställer detta. Majoriteten av människorna bildar sin uppfattning om brottsligheten baserat på mediernas rapporter om det (Sacco, 1995: 143ff).

Forskning tyder på att mediernas bild av brott och brottsstatistiken inte visar samma bild av brottsligheten (Sacco, 1995: 144; Pollak & Kubrin, 2007: 62). Medias bild är färgad, vilket bland annat har att göra med att olika bedömningar av nyheters olika värde avgör vad som ska rapporteras och vad som inte ska rapporteras (Sacco, 1995: 143ff). I dag handlar dock media i allt större utsträckning om marknadskonkurrens, vilket påverkar vad de väljer att rapportera om. Media handlar således allt mer om att sälja än att upplysa allmänheten, vilket kan ge en snedvriden bild av verkligheten. Den bild media visar överensstämmer inte nödvändigtvis med verkligheten. Brottsrapportering, till exempel, påverkas starkt av vad som kommer att locka fler läsare eller tittare, och de händelser som tros göra detta väljs ut (Pollack, 2001: 276ff).

Medias brottsrapporteringar påverkar en individs uppskattning av brottsfrekvens samt dennes tolkning av brott. När det gäller spridning av kriminella föreställningar är media en av de viktigaste aktörerna (Quinney, 1970: 281). De allra flesta människorna når sina nyheter via olika former av nyhetskällor såsom tv, tidningar, radio och Internet. De nyheter som medierna rapporterar om är som redan nämnt utvalda på basis av deras nyhetsvärdighet. Media förser allmänheten med en socialt konstruerad kunskap om verkligheten. Det existerar två nivåer av den sociala konstruktionen av verkligheten i relation till media där den första nivån handlar om vilka händelser som kommer med i nyhetsrapporteringen och hur de väljs ut, och den

andra nivån som handlar om hur publiken tolkar och uppfattar dessa händelser (Pollak & Kubrin, 2007: 59f). Media har stor inverkan på samhället och allmänhetens syn på kriminalitet (Pollak & Kubrin, 2007: 59f; Demker & Duus-Otterström, 2011: 3f).

Det finns vissa kategorier av särskilt utsatta och sårbara brottsoffer. Ett av dessa är barn. En stor del av de brott som barn utsätts för begås av en närstående vuxen (Lindgren, m.fl., 2001: 96). BRÅ (2011:5) skriver att dödligt våld mot barn huvudsakligen begås av en familjemedlem och att det är ytterst ovanligt att det begås av en obekant (BRÅ, 2011:5: 42). Jewkes (2004) skriver att alla nyhetshändelser som involverar barn har större nyhetsvärde. Det spelar ingen roll vilken roll barnet har, händelser som involverar barn är mer nyhetsvärdiga än händelser som inte involverar barn. Barn konstrueras som individer med behov av skydd och omhändertagande. Det är därför extra hemskt då brottet mot barnet begås av en familjemedlem (Jewkes, 2004: 56f).

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår uppsats är att analysera hur den svenska kvällstidningen Aftonbladet konstruerar föräldrar som mördat sina barn. Vi ämnar ta med händelser där en pappa dödat sitt/sina barn och där en mamma dödat sitt/sina barn för att kunna få ett genusperspektiv när det kommer till förövarrollen och därmed jämföra dem. Nedan uppställda frågeställningar ligger till grund för att besvara studiens syfte:

1. Hur framställs män och kvinnor som mördat sitt/sina barn i kvällstidningen Aftonbladet?
2. Går det att återse någon skillnad mellan hur män och kvinnor som mördat sitt/sina barn konstrueras i kvällstidningen Aftonbladet?

2. Tidigare forskning

Under detta avsnitt presenteras fyra olika studier som behandlar media och brott. De presenteras tematiskt; *studierna, män och kvinnor, förövare och offer och brottet*. Huvudsakligt fokus under detta avsnitt ligger inte på, till skillnad från denna uppsats resultat och analys, hur föräldrar som mördat sina barn framställs i media. Detta avsnitt behandlar istället olika studier som har undersökt hur media behandlar brott i relation till manliga och kvinnliga brottsoffer och förövare samt hur de framställs. En studie, däremot, tar upp föräldrar som dödat sina barn. Det är ett medvetet val att detta avsnitt ska se ut på detta sätt. Tanken var

att en helhet på forskningsområdet skulle skapas så att du som läsare får en övergripande bild av forskningsläget innan fortsatt läsning.

2.1 Studierna

Gottschalk & Smith (2013: 1f) har studerat artiklar ur tre nationella norska tidningar under åren 2009-2011. Syftet var att undersöka hur media konstruerar och presenterar kvinnor som begår "white-collar crime", ett brott som författarna definierar som ett brott som har begåtts av en respektabel och högstatusperson i samband med sitt yrke. De frågade sig inledningsvis varför kvinnor är underrepresenterade i brottsrapporteringen. De undersökte och diskuterade detta i relation till strukturella, kulturella och teoretiska dimensioner. De frågade sig också varför kvinnor framställs som de gör i media. Författarna anser att deras resultat går att generalisera till andra västerländska kulturer.

Liksom Gottschalk & Smith (2013) har även Demker & Duus-Otterström (2011: 5f) studerat tidningar. De har utfört en kvalitativ textanalys på svenska tidningar mellan åren 1965-2005 med syftet att undersöka hur brott, förövare och offer definieras i ett antal offentligt publicerade texter. Fokus ligger i deras studie på våldsbrott. De har arbetat genom att dekonstruera en berättelse så att en logisk struktur av en berättelse med förövare, offer och händelse framträder. De har inte gjort en djupare analys på orden, utan de har snarare fokuserat på en form av framställning av helheten. De har inte heller tagit hänsyn till läsarens tolkningsprocess, utan det som de undersöker är istället relationen mellan textens skribent och själva texten. I deras analys använder de begreppet inkluderande och exkluderande, samt hur skapandet av vi och dem sker för att bevara gränsen mellan det goda/rätta och det onda/falska. Begreppen inkluderande och vi hänger ihop. Det handlar om att skapa sympati gentemot individen som står i fokus. Exkluderande och dem, handlar istället om att skapa en distansering gentemot det som skildras.

Lindgren & Lundströms (2010: 5) projekt har uttryckt sig i form av en bok som finansierats av Brottsofferfonden. Syftet var att analysera hur och var bilder av det ideala offret skapas utifrån ett medieperspektiv. De har också varit intresserade av att se hur det ser ut i de sammanhang då rapporteringen inte följer idealbilden av offer och förövare. De för både teoretiska diskussioner och går igenom fallstudier. Förutom boken har projektet också resulterat i föreläsningar, artiklar och konferensbidrag. Materialet som analysen bygger på kommer från sju svenska dagstidningar (både dags- och kvällstidningar) under en period på

fjorton år med ett slutresultat på nästan fyrtyotusen artiklar. Materialet till fallstudierna kommer från en populärkriminologisk tidskrift (Lindgren & Lundström, 2010: 23).

Grabe m.fl. (2009: 143) är intresserade av att se hur kvinnor framställs i media. För att undersöka detta testar de chivalry-hypotesen. Chivalry-hypotesen utvecklades av straffrättsliga forskare och innebär att eftersom kvinnor ses som svaga och irrationella behandlar det straffrättsliga systemet kvinnor lindrigare (Grabe m.fl., 2009: 139). För att testa denna hypotes, formulerade de tre andra hypoteser: (1) Kvinnor som bryter mot genusförväntningarna genom att begå brott mot barn framställs hårdare av media än kvinnor som inte bryter mot genusförväntningarna. (2) Kvinnor som bryter mot genusförväntningarna genom att begå brott mot barn framställs hårdare av media än män som begår samma brott. (3) Kvinnor som begår icke-våldsamma brott som överensstämmer med genusförväntningarna behandlas lindrigare i media än män som begår samma brott. Grabe m.fl. (2009: 143f) analyserade en dagstidning (The Herald Times) under en period på sex månader. Denna tidning var den huvudsakliga källan för lokala nyheter i staden Bloomington i Indiana USA. Brotten, förövarna, offren och hur rapporteringen såg ut granskades. De brott som togs med var såväl våldsbrott som icke-våldsamma brott. Småbrott, såsom fortkörning och parkering, exkluderades. Materialet bestod i slutändan av 2 281 brott från 179 upplagor av tidningen. 16 procent av förövarna var kvinnor och 84 procent var män.

2.2 Män och kvinnor i media

Lindgren & Lundström (2010: 113f) kom i sin analys fram till att kvinnor och flickor är stora och centrala begrepp, och att de har särskilt stora kopplingar till brottsofferbegreppet. Slutsatsen de drar av detta är att brottsoffret huvudsakligen är en kvinna. Män, å andra sidan, kopplas främst ihop med förövarroller och andelen manliga brottsoffer är liten. Då män rapporterades som brottsoffer var offerrollen inte lika tydlig som när kvinnor rapporterades som brottsoffer.

Massmedia i Norge, skriver Gottschalk & Smith (2013: 2f), framställer män och kvinnor i sina traditionella könsroller. Kvinnor framställs som vårdgivare i hemmiljö eller som passiva objekt, medan män framställs som aktiva subjekt i olika könsspecifika miljöer. De fann i sin studie att av 179 personer var det endast åtta kvinnor som skildrades som en person som hade begått ett brott. Det var alltså huvudsakligen män (96 procent) som skildrades. Alla hade dömts till ett fängelsestraff. Kvinnorna hade vidare begått mindre grova brott, och det var fler

personer som var involverade när brottet hade begåtts av en kvinna. Kvinnorna arbetade också oftare i ett mindre företag (Gottschalk & Smith, 2013: 9ff).

Brott som hade begåtts av kvinnor var underrepresenterade i dagstidningen medan män som begått brott var överrepresenterade. Rapporteringen stämde inte överens med FBI:s statistik om kön och brott, vilket kan tyda på att chivalry-hypotesen stämmer. Detta begränsades dock när det handlade om brott mot barn. Kvinnor som begått brott mot barn mottog den hårdaste behandlingen från media, och kvinnor som inte hade begått brott mot barn mottog den lindrigaste behandlingen. Skillnaden mellan män som begått våldsbrott och de män som begått icke-våldsamma brott var mindre än skillnaden mellan kvinnor som begått våldsbrott och de kvinnor som begått icke-våldsamma brott. Chivalry-hypotesen stämmer inte på alla brott, och är således ingenting som går att generalisera till kvinnliga förövare. Den går att applicera på de kvinnor som inte utmanar den patriarkala sociala ordningen eller bryter mot genusnormerna (Grabe m.fl., 2009: 156ff).

Gottschalk & Smith (2013: 10f) ställer upp olika förklaringar till varför kvinnor framställs mindre ofta, och varför framställningen av dem är mildare. Bland annat skriver de att kvinnor har färre möjligheter att begå brott, och att de sällan bjuds in till kriminella aktiviteter. De menar också att kvinnor är mer hängivna till regler och relationer, och att de mer sällan begår brott. De menar att det inte finns lika många händelser som involverar en kvinnlig förövare att rapportera om. De nämner också att kvinnor oftare uppfattas som offer, och att kvinnliga handlingar upplevs som mindre olagliga då de inte lika ofta blir åtalade och dömda för de brott de är misstänkta för.

Journalister verkar vara mer måna om att förklara kvinnors våldsbrott i högre utsträckning än kvinnors icke-våldsamma brott. Våldsamma kvinnor fick också större och längre utrymme i tidningen. Händelser där kvinnor begått brott mot barn var mer troliga att hamna på första sidan och var mer ofta huvudhändelsen i huvuddelen. Kvinnor som begått brott mot barn framställdes också mer ofta som individer med problem när de jämfördes med kvinnor som inte begått brott mot barn. Grabe m.fl. (2009: 149f) kunde således acceptera den första hypotesen; kvinnor som bryter mot genusförväntningarna genom att begå brott mot barn framställs hårdare av media än kvinnor som inte bryter mot genusförväntningarna.

Grabe m.fl. (2009: 151ff) tycktes kunna finna stöd även för den andra hypotesen; kvinnor som bryter mot genusförväntningarna genom att begå brott mot barn framställs hårdare av media

än män som begår samma brott. De kunde se att kvinnor och män som tillsammans utförde brott behandlades hårdare i media än när de var för sig begick brott. Våldsamma kvinnor fick mer framträdande bevakning än manliga våldsbrottslingar. Det var också vanligare att foton fanns när rapporteringen handlade om våldsamma kvinnor än när rapporteringen handlade om våldsamma män. När det kom till brott mot barn behandlades kvinnor hårdare än män när de var förövaren. Något som författarna förklarar med att kvinnorna bryter mot sin roll som vårdare, vilket är oacceptabelt bland allmänheten och som därmed fördöms hårdare. Rapporteringarna om brott mot barn involverade främst män som förövaren. Trots att kvinnor rapporterades mindre ofta fördömdes de hårdare när det handlade om brott mot barn.

Vad gäller Grabes m.fl. (2009: 154f) tredje hypotes - kvinnor som begår icke-våldsamma brott som överensstämmer med genusförväntningarna behandlas lindrigare i media än män som begår samma brott - fann författarna stöd även för den. Icke-våldsamma brott utförda av män var mer troliga att hamna på första sidan, i huvuddelen och tillsammans med ett foto. Kvinnor som begått ett icke-våldsamt brott framställdes mer ofta som att de agerade på grund av sociala omständigheter än män som begått samma brott. Kvinnor behandlades här lindrigare.

2.3 Förövare och offer i media

Lindgren & Lundström (2011: 43) skriver att brottsoffren har fått mycket större utrymme i nyhetsrapporteringen idag än vad de hade för några decennier sedan. De skriver också att framställningen av brottsoffer ofta visar en stereotypisk bild. Även Demker & Duus-Otterström (2011: 15ff) upptäckte att brottsoffer och deras berättelser får större utrymme i artiklarna än förövarna. Vanligast var också att offren framställs som utan skuld och att det ofta går att se antydningar till sympati i texten. Detta är särskilt förekommande i de fall med starkare offer som till exempel barn och äldre.

Demker & Duus-Otterström (2011: 13) tyckte också kunna urskilja en förändring av framställning av förövaren. Från att huvudsakligen skildras som en person som på grund av olika yttre omständigheter begår brott (under 1970-talet) till att skildras till en person olik oss andra som begår brott på grund av att hen är avvikande. Det betonas också att förövarens bakgrund är bedrövlig, och att hen idag ofta har någon form av problematik. Offren har också fått mycket större utrymme i nyhetsrapporteringen idag än då. Idag finns till exempel artiklar som enbart har fokus på brottsoffret, något som de menar har att göra med en förändring i

kriminaljournalistiken. Idag lyfter medierna fram reaktioner på brott. Tidigare handlade det huvudsakligen om att rapportera om själva händelsen. Medierna lyfter också upp brottsoffret som en individ och att sätta ett ansikte på offret genom att publicera namn och bild. Det går också att se att ju mer brottsoffret står i centrum desto mer sympatisk är framställningen. Brott mot barn och äldre framställs som extra hemska, och offren till dessa brott skildras som extra oskyldiga. Mot förövaren sker istället en form av distansering (Demker & Duus-Otterström, 2011: 15ff).

Skillnaden mellan män och kvinnor samt offer och förövare förklarar Lindgren & Lundström (2010: 28f) med socialt och kulturellt konstruerade könsroller då det är svårt att se på mannen som offer och kvinnan som förövare. Förövare (som oftast är män) framställs främst som avvikande och utanför samhället medan offer (som oftast är kvinnor) snarare framställs som en del av samhället (Lindgren & Lundström, 2010: 108).

Offerberättelser tycks ha målet att få medlidande från allmänheten, att väcka en känslomässig respons. Konsekvenser av att visa stereotypiska bilder av brottsoffer är att de brottsoffer som inte faller inom denna kategori av brottsoffer blir osynliga. Deras berättelser utesluts i rapporteringen och därmed också från "verkligheten". De bilder av brottsoffer som framställs i media fungerar som mallar och referenspunkter för vad ett brottsoffer är. De brottsoffer som inte uppfyller de uppsatta kraven för att kategoriseras som ett brottsoffer uppfattas som svåra och får en oklar status. Detta, tillskrivning av olika typer av offerstatus, är någonting som kan påverka rehabilitering och straff för förövaren samt eventuell ersättning till offret på ett sätt som kanske inte är det mest gynnsamma för personen i fråga (Lindgren & Lundström, 2010: 111).

2.4 Brotts i media

Demker & Duus-Otterström (2011: 8f) fann att skildringen av en händelse kunde förändras efter vad som hände i utredningen. Beskrivningarna kunde helt plötsligt vända från att till exempel vara inkluderande till exkluderande. Av alla kriminalhistorier som rapporterades i Grabes m.fl. (2009: 148) studie hamnade majoriteten (nästan 74 procent) av dem i tidningens huvuddel. En liten andel (nästan 4 procent) av dem hamnade på första sidan. 43 procent av kriminalhistorierna var våldsbrott medan nästan 56 procent var icke-våldsamma brott. Barn var offren i nästan 11 procent av fallen. När det kommer till förövarna var det oftare att könet nämndes i rubriken om det var en kvinna. Detta gällde också i de få fall en man och kvinna

tillsammans hade begått ett brott.

3. Teori

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur Aftonbladet framställer föräldrar som mördat sitt/sina barn, och då med ett särskilt fokus på om ett genusperspektiv genomsyrar rapporteringen. Med hjälp av lämpliga och relevanta teoretiska verktyg kan dessa aspekter i rapporteringarna lyftas upp och bli tydliga. Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv och genusteorier är verktyg som vi anser gör detta på ett bra sätt. Den grundläggande tanken med vår teoretiska referensram är att uppfattningar/tolkningar av världen är socialt konstruerade. Socialkonstruktivismen är en övergripande teori, eller perspektiv, som innefattar socialt konstruerade fenomen som genus. Framställningar av händelser är aldrig objektiva, utan det finns oftast en färgad uppfattning av vad som har hänt. Med hjälp av dessa teoretiska verktyg som framhåller denna subjektiva tolkning av verkligheten tillåts vi undersöka huruvida framställningen av samma fenomen skiljer sig åt beroende av vem och/eller vad som står i centrum i händelsen.

3.1 Socialkonstruktivism

Termen social konstruktion myntades av Peter L. Berger och Thomas Luckmann (1966: 13). Vad de avsåg var att kunskap om verkligheten är en social konstruktion. Socialkonstruktivismen som kunskapsteori anser att vår kunskap och vårt vetande är socialt konstruerade faktorer som bland annat kommer från språket vi lär oss under vår socialisation (Wenneberg, 2010: 12). Den här typen av kunskapsteori ser den sociala konstruktionen av kunskap som den sociala verkligheten (Wenneberg, 2010: 89). Det finns dock ingen helomfattande definition av termen socialkonstruktivism. Burr (2003: 2) skriver att det inte finns en egenskap som sägs identifiera en socialkonstruktivists position. Istället grundas socialkonstruktivister på olika grundläggande nyckelantaganden som går att återse hos alla som kallar sig en socialkonstruktivist.

Socialkonstruktivismen talar om för oss att inta ett kritiskt förhållningssätt inför vår förståelse av världen (Burr, 2003: 2). Under den sociala konstruktionen skapar människor verkligheten baserat på egna erfarenheter och kunskaper som skapats genom sociala interaktioner. Kunskaper om händelser är färgade. Vi väljer ut det vår kultur har valt och definierat för oss

och vi upplever händelser utifrån dessa kulturellt skapade stereotyper. Ibland sker denna process snabbt och direkt, och ibland handlar det om längre reflektioner kring konstruerandet. Processen är dock lika för alla. Slutresultatet, däremot, består av individualistiska delar. Socialkonstruktivister vill söka förstå denna konstruktionsprocess. Den sociala kunskapen når människor från fyra olika källor - genom egna erfarenheter, närstående, sociala grupper och institutioner, och genom media (Surette, 2011: 29f). Vardagslivet är helt enkelt en verklighet som tolkas av människan. Kunskapen om denna värld skapas och återskapas av människans tankar och handlingar (Berger & Luckmann, 1966: 33). Kunskap om således verkligheten är en social konstruktion som bör förstås efter hur vi, det subjektiva, konstruerar och återkonstruerar den (Bryman, 2011: 38).

Burr (2003: 7f) talar om språket som en förutsättning för tankar. Detta innebär att vårt sätt att förstå världen inte kommer ifrån en objektiv verklighet utan från andra människor (från såväl dåtid som från nutid). Vi föds in i en värld där begreppsliga ramar och kategorier redan existerar och som används av personer i vår kultur. Dessa begrepp och kategorier förvärvas av varje enskild individ när de utvecklar ett språk. De reproduceras varje dag av alla personer som delar samma kultur och språk. Språket är en central komponent som är en förutsättning för tankar. Språket är den aspekt från socialkonstruktivismen som vi har lagt mest tyngdpunkt vid. Som nämndes inledningsvis i avsnittet har olika forskare fokus på olika aspekter inom socialkonstruktivismen. Det finns dock två breda uppdelningar; en som har fokus på mikrostrukturer hos språket i en interaktion och en som har fokus på makrolingvistiska och sociala strukturer i utformningen av vårt sociala och psykologiska liv. Burr (2003: 20f) omnämner dessa som mikro- och makrosocialkonstruktivism. Med grund i studiens syfte ligger fokus på den språkliga aspekten, det vill säga mikrosocialkonstruktivismen.

Det är genom människornas interaktioner som tolkningar av världen konstrueras. Av den anledningen är sociala interaktioner, och särskilt språket, av särskilt intresse hos socialkonstruktivister (Burr, 2003: 4). Berger & Luckmann (1966: 51ff) definierar språk som ett system av vokala kännetecken, och de menar att språket är det viktigaste symbolsystemet i människans samhälle. En gemensam förståelse för språk är grundläggande för en förståelse av vardagslivets verklighet. Språket är centralt för skapandet av vår uppfattning om den konstruerade sociala verkligheten (Wenneberg, 2010: 12). Inom det socialkonstruktivistiska fältet menar man att individer genom symboliska representationer av verkligheten, så som exempelvis bild och text som alltid har en representerande sida, skapar verklighet (Börjesson & Palmblad, 2007: 10). Socialkonstruktivister anser att språket utgör en social storhet.

Tillsammans skapar vi människor språket, och därmed blir språket en social konstruktion. Alltså blir vår uppfattning och kunskap om verkligheten socialt konstruerad (Barlebo Wenneberg, 2010: 12).

Det finns olika färdiga ramar som är fullt utvecklade sociala konstruktioner som tillåter individer att kategorisera, etikettera och hantera olika typer av händelser. Genom att ha färdiga ramar krävs ingen eftertanke när det kommer till bland annat brott. Orsaker och förklaringar till varför ett visst brott har skett och vad som bör göras har redan bestämts inom ramen (Surette, 2011: 37f). Det finns flera olika typer av sociala konstruktioner av världen. Varje social konstruktion bjuder vidare in till olika typer av mänskliga handlingar. Burr (2003: 5) tar bland annat upp ett exempel rörande alkoholister; tidigare ansågs de vara helt ansvariga för sina beteenden och handlingar, och de dömdes till fängelse. Nuförtiden anses alkoholism snarare vara ett beroende och en sjukdom, och alkoholister anses inte vara helt ansvariga för sitt beteende eftersom de snarare är offer för ett beroende och en sjukdom.

När man är inne på socialkonstruktivismen är det viktigt att tala om och ta ställning till begreppen realism och relativism. Realismen hävdar att det existerar en extern värld oberoende av våra representationer av den. Vidare menar den att våra representationer (förmimmelser, tankar, språk, bilder et cetera) är uppbyggda av denna verklighet men att den nödvändigtvis inte är en direkt reflektion av den. Relativismen, å andra sidan, säger att även om en verklighet existerar är den oåtkomlig för oss. Det enda vi har tillgång till är våra olika typer av representationer av världen, och att dessa inte kan dömas i relation till en verklighet (Burr, 2003: 22f). Vi hävdar att det visst finns en verklighet bortom den våra representationer, och vi förhåller oss därmed till realismen. Allt är inte sociala konstruktioner, utan det existerar en extern värld utanför våra förmimmelser av den. Till exempel; fenomenet med föräldrar som mördar sina barn existerar oberoende av vår uppfattning om det. Hur de tolkas och uppfattas, däremot, är en social konstruktion.

Eftersom medierapporteringar är gjorda av en subjektiv aktör, bör rapporteringen vara mer eller mindre färgad. Såväl medvetna som omedvetna värderingar bör alltså gå att finna i texterna. Det är dessa värderingar som ska lyftas fram under analysen. Med hjälp av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv möjliggörs framtagandet av dessa mer eller mindre medvetna värderingarna i artiklarna. Det är de språkliga aspekterna som eftersöks i denna uppsats, att söka vad som förmedlas i artiklarna och vilka eventuella värderingar som går att finna – från en subjektiv aktör till den mottagande publiken.

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur Aftonbladet framställer föräldrar som mördat sitt/sina barn, och då med ett särskilt fokus på om ett genusperspektiv genomsyrar rapporteringen. Med hjälp av lämpliga och relevanta teoretiska verktyg kan dessa aspekter i rapporteringarna lyftas upp och bli tydliga. Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv och genusteorier är verktyg som vi anser gör detta på ett bra sätt. Den grundläggande tanken med vår teoretiska referensram är att uppfattningar/tolkningar av världen är socialt konstruerade. Socialkonstruktivismen är en övergripande teori, eller perspektiv, som innefattar socialt konstruerade fenomen som genus. Framställningar av händelser är aldrig objektiva, utan det finns oftast en färgad uppfattning av vad som har hänt. Med hjälp av dessa teoretiska verktyg som framhåller denna subjektiva tolkning av verkligheten tillåts vi undersöka huruvida framställningen av samma fenomen skiljer sig åt beroende av vem och/eller vad som står i centrum i händelsen.

3.2 Genusteori

Vi använder oss av genusteori då vi vill analysera hur framställningen skiljer sig/är lika mellan män och kvinnor. Det vill säga, spelar det någon roll om förövaren är en man eller en kvinna (pappa eller mamma)? I sådana fall, hur kan genusteori förklara denna eventuella skillnad eller likhet?

3.2.1 Genus

Genusbegreppet hänger ihop med socialt konstruerade uppfattningar om vad som är manligt och vad som är kvinnligt (Giddens, 2007: 370). Connell (2009: 24) skriver att genus inte ska betraktas som ett uttryck för biologi, utan hon betonar istället vikten av att betrakta det som en social struktur. Det finns olika uppfattningar och tankar kring vart genus egentligen kommer ifrån. Debatten kring förklaringar av genusidentitet och sociala roller består av flera olika (ibland motsägande) teorier. I grunden handlar dock debatten om hur mycket av genusroller som är inlärt och hur mycket som finns i generna. När forskare analyserar och diskuterar genuskillnader har de tyngdpunkten på olika aspekter (Giddens, 2007: 370).

Vi har valt att följa den linje som menar att genusidentitet och sociala roller huvudsakligen beror på socialt konstruerade uppfattningar om vad som är manligt och vad som är kvinnligt, och att dessa lärs in under socialiseringsprocessen. Forskare som också följer denna linje är bland annat Ambjörnsson (2003: 12) som menar att genus är en kulturellt

skapad maktordning som är relaterad till föreställningar av manligt och kvinnligt.

Genus är en rutinmässigt, metodologisk och återkommande prestation. ”Doing gender”, att göra genus, myntades av West & Zimmerman (1987: 126) och involverar en komplex socialt guidade perceptuella, interaktionella och mikropolitiska aktiviteter som gjuter specifika sysselsättningar som uttryck för den maskulina och den feminina naturen. När vi ser på genus som en prestation skiftar vårt fokus från hos individen interna frågor till institutionella arenor. Det är människor som själva gör genus, men det är ett kontextuellt ”görande”. Den pågår i närheten av andra som deltar i produktionen av ”doing gender”.

Utifrån ett genusperspektiv kan orättvisor mellan män och kvinnor ses som en följd av att män och kvinnor socialiseras in i skilda genusroller i en tidig ålder. Denna så att säga genussocialisation innebär att barnet med primära (barnets första vårdnadshavare) och sekundära (skola, media, vänner et cetera) socialisationsagenter gradvis internaliserar sociala normer och förväntningar som stämmer överens med deras eget kön. Dessa förväntningar är kulturellt konstruerade (Giddens, 2007: 371). Genus är dock inte statiskt utan dynamiskt då det ständigt skapas i en pågående process (Mark, 2007: 39). För att genus ska vara tillräckligt övertygande måste det ständigt återskapas (Ambjörnsson, 2003: 13). När en könsroll har tillskrivits förväntar sig samhället att personen ska agera som antingen en man eller en kvinna (Giddens, 2007: 373).

Kvinnor och män har vissa förväntningar knutna till deras kön; en så kallad könsroll. De två könsrollerna, en manlig och en kvinnlig, är knutna till maskulinitet och femininitet (Connell, 1995: 39f). Skillnader som finns mellan de två könsrollerna är socialt och kulturellt konstruerade (Giddens, 2007: 371). Rollnormerna är sociala verkligheter som enbart kan förändras då nya förväntningar skapas (Connell, 1995: 40).

3.2.2 Femininitet och maskulinitet

Den tidiga forskningen på genus var nästan uteslutande fokuserad på kvinnorna på grund av feministernas intresse för kvinnors underordning. Män och manlighet uppfattades istället som någonting oproblematiskt, och man lade ingen energi för att undersöka det manliga. Sedan slutet av 1980-talet har dock mer fokus lagts på att studera män och manlighet (Giddens, 2007: 373).

Enligt Connell (2009: 19) kan femininitet och maskulinitet inte ses som något av naturen

givet utan är något som bör ses som ett socialt fenomen. Benämningarna femininitet och maskulint refererar till strukturer av samhälleliga regler, normer och ideologier som uttrycker föreställningar om de två könen (Holmberg, 1996: 35). Femininitet och maskulinitet anspelar på abstrakta bilder av genus och dess egenskaper. Connell (2009: 19) betonar dock att femininitet och maskulinitet som socialt fenomen inte enbart är påtvingade genom sociala normer utan att även människor själva konstruerar sig som feminina eller maskulina. Även Giddens (2007) talar om detta och skriver att människor inte är passiva objekt, utan de deltar aktivt i detta konstruerande av könsroller. De skapar och modifierar sina roller (Giddens, 2007: 372). Män och kvinnor intar en plats eller förhåller sig till den platsen de blivit tilldelade i ett genussystem (Connell, 2009: 19).

Genusbundna föreställningar och normer om femininitet och maskulinitet återskapas ständigt och blir tydligast när en individ inte agerar enligt dem (Holmberg, 1996: 35f). Femininitet associeras ofta med egenskaper som passiv, ömtålig, söt, omhändertagande, emotionell och trevlig medan manlighet förknippas med styrka, rå- och tuffhet (Chancer & Watkins, 2009: 33). Studien ämnar undersöka om de eventuella värderingarna som antas gå att finna i artiklarna överensstämmer med dessa på förhand bestämda ramar för hur manlighet och kvinnlighet är.

4. Metod

Då vi kritiskt ville undersöka hur Aftonbladet rapporterade om föräldrar (fäder och mödrar) som mördar sina barn samt se om det existerade någon eller några diskurser kring kategorierna män och kvinnor och vad denna eller dessa diskurser förmedlade, använde vi oss av kritiskt diskursanalys. Utifrån våra frågeställningar och vårt material ansåg vi att metoden lämpade sig bra då kritiskt diskursanalys innebär att man kritiskt studerar språkmönster i dess sociala och kulturella kontexter.

4.1 Innehållsanalys

I vår undersökning valde vi att applicera en kvalitativ innehållsanalys. Vårt material bestod av tryckta texter, vilket är innehållsanalysens huvudsakliga tillämpningsområde (Bryman, 2011:283). I en kvalitativ innehållsanalys söker forskare efter bakomliggande teman i sitt datamaterial. Det finns dock få beskrivningar om hur man går tillväga för att mer precist hitta dessa bakomliggande teman (Bryman, 2011:505). Det finns dessutom få beskrivningar om hur

man går tillväga för att göra en innehållsanalys, med ett undantag, Altheide. Altheide (1987: 65) har framställt en metod som han kallar för etnografisk innehållsanalys (ECA). Med hjälp av ECA försöker forskaren revidera teman eller kategorier som framkommer vid genomgång av dokument eller texter (Bryman, 2011: 505). ECA som metod används på dokument eller texter för att förstå meningsfull kommunikation samt att kontrollera teoretiska relationer (Altheide, 1987: 68). Altheide beskriver ECA på följande sätt:

ECA consist of reflexive movement between concept development, sampling, data collection, data coding, data analysis, and interpretation. The aim is to be systematic and analytic, but not rigid. (Altheide, 1987:68).

Inledningsvis styrs undersökningen av kategorier i ECA. Under undersökningens gång tillåts andra kategorier att träda fram. Det här är en del av den reflexiva betoningen som finns i ECA. ECA har en inriktning på kontinuerlig upptäckt av och kontinuerlig jämförelse mellan relevanta situationer, miljöer, stilar, bilder, innebörder och nyanser (Altheide, 1987: 68). Huvudfokus för ECA är den kontext i vilken dokumenten skapas (Bryman, 2011: 505).

Valet mellan en kvantitativ eller kvalitativ innehållsanalys grundades på metodernas egenskaper samt vår frågeställning. Det finns flera skillnader mellan en kvantitativ innehållsanalys, QCA, och ECA. QCA har betoning på reliabilitet medan ECA har betoning på validitet (Altheide, 1987: 67). När det kommer till forskarens roll så är han involverad i alla steg i ECA, men enbart i analysen av data och tolkning i QCA. Den aktuella datan i ECA är berättelser och det förs en textuell analys som huvudsakligen presenteras i textform (Altheide, 1987: 67). I QCA är datan istället siffror och det förs en statistisk analys som huvudsakligen presenteras i tabellform i QCA (Altheide, 1987: 67). I vår studie har vi inte varit intresserade av att se hur ofta eller sällan förekommande ett eller flera ord är. Vi har snarare varit intresserade av att se hur föräldrar som mördar sina barn framställs, och då med ett huvudsakligt fokus på genus. Av den anledningen anser vi att en kvalitativ metod är lämpligast att använda. Vi undersöker artiklar, vilket är en form av dokumentation. ECA används just för att förstå den mening som kommuniceras och dokumenteras (Altheide, 1987: 68).

4.1.1 Tillämpning av ECA

Det finns sex olika steg som Altheide kräver att en forskare, som använder sig av ECA, följer (Bryman., 2011:505). I vår undersökning följde vi dessa steg. Först definierade vi en

forskningsfråga. I andra steget gjorde vi oss bekanta med den kontext som texterna skapades i. Tredje steget innebar att vi gjorde oss bekanta med ett par dokument. Efter vi gjort de tre första stegen utvecklade vi i steg fyra ett par kategorier som sedan styrde insamlingen av datamaterialet. De kategorierna vi utgick från var *mamma*, *pappa* och brottstypen *barnamord*. När vi valt dessa tre kategorier, som utgjorde vårt schema för datainsamling, provade vi schemat genom insamling av data från ett par texter. Vi fann då att de tre kategorierna var för stora och för få. I steg sex, reviderade vi därmed schemat och valde ytterligare kategorier för att få ett mer tillspetsat schema för insamling. Vi la till kategorierna *barn* och *offer*. När schemat för insamling av datamaterial genomgått det sista steget tillämpade vi det på Aftonbladets hemsida, med ett tidsintervall från år 2011 till år 2014.

När vi samlade in datamaterialet använde vi oss av vårt schema med kategorier. Vi fann tidigt i analysen att det existerade ytterligare två kategorier, *man* och *kvinn*a, i vårt datamaterial. Förövarna omnämndes som pappa eller mamma i vissa fall och andra som man och kvinna. Vi la till de två upptäckta kategorierna och hade därmed sammanlagt sju kategorier.

Tabell 1. Valda kategorier

Kategorier
Mamma
Pappa
Man
Kvinna
Barnamord
Barn
Offer
Summa: 7

De sju kategorier som presenteras i tabell 1 användes när vi läste artiklarna. Varje kategori analyserades var för sig och i kontext till varandra. Vi läste först systematiskt allt som berörde kategorierna enskilt, hur man valde att beskriva kategorin och vilken känsla som förmedlades genom de valda orden och meningsuppbyggnaderna. När vi såg till kategorierna i kontext till varandra jämförde vi dem. Kategorin *man* samt *pappa* jämfördes med varandra och kategorin *kvinn*a samt *mamma* jämfördes med varandra. Efter en jämförelse skett kontextualiserades de med kategorin *barnamord*. Kategorin *offer* jämfördes med kategorin *barn* som i sin tur kontextualiserades med om förövaren var manlig eller kvinnlig.

4.2 Urval och avgränsning

Vi ville avgränsa analysen till en typ av offer-förövarerelation, föräldrar som mördar sina barn, så att vi kan gå på djupet av en sorts konstruktion. Vi valde att undersöka hur just dessa händelser framställs då barn är neutrala offer som är beroende av att sina föräldrar tar hand om dem. Kriterier för vårt urval var att fallen skulle handla om föräldrar som mördat sitt/sina barn, var svenska fall och inte äldre än fem år samt ha en jämn fördelning mellan manliga och kvinnliga förövare. Sett till uppsatsens omfång begränsade vi oss till fyra händelser. De händelserna som vi tog med uppfyllde våra kriterier och valdes på grund av att de bestod av flera och lättillgängliga artiklar samt för att de alla var uppmärksammade fall. Alla fall har också avslutats och resulterat i en dom. Morden har utförts på olika sätt av både män och kvinnor, det är av den anledningen fördelaktigt att analysera dessa för att se om det går att finna en eller flera diskurser när man skildrar händelser som berör föräldrar som mördat sitt/sina barn. Artiklarna är också bra att använda i en jämförande analys, då utgångspunkten är densamma - en pappa eller mamma har på ett sätt mördat sitt/sina barn. Det är framställningen av händelsen som står i fokus för vår analys. I tabell 2 går att utläsa en mer detaljerad redogörelse av antal artiklar och antal analyserade artiklar. Anledningen till att vi valde att undersöka just Aftonbladets framställning var för att Aftonbladet, enligt en undersökning från 2012, nordens största och mest lästa tidning (Kvällstidningarna, 2012). Vi fann ingen senare undersökning och utgick därför efter år 2012:s resultat.

Tabell 2. Urvalsprocessen

Händelse	Antal artiklar	Artiklar i analysen
Pappan brände inne sina barn	14	13
Mamma dödade sin dotter med plåster	6	5
Pappa knivhögg sin son	6	6
Mamma dränkte sina barn	20	12
<i>Summa:</i>	<i>46</i>	<i>36</i>

På Aftonbladets Internetupplaga hittades sex artiklar som rapporterar om händelsen där mamman dödar sin dotter med plåster. En av dessa handlar om föräldrar som dödar sina barn, en artikel som skrivits i samband med denna händelse. Den artikeln har inte tagits med i analysen mer än att artikeln har uppmärksammats att den har skrivits. I relation till händelsen där pappan knivhögg sin son till döds har en artikel skrivits utifrån pojkens farbrors tankar kring sin bror och händelsen, denna artikel har tagits med i analysen. I samband med händelsen där en mamma dränkte sina barn riktar sju av artiklarna, varav två krönikor, riktar kritik till socialtjänsten i Sigtuna kommun som mordet begicks i. Dessa artiklar togs inte med i analysen, mer än att de uppmärksammades att de har skrivits, eftersom de enbart fokuserade på socialtjänsten och kommunen. Ytterligare en artikel uteslöts från analysen då artikeln var skriven som en krönika och därmed ger en mer subjektiv framställning av händelsen än övriga artiklar. En av artiklarna som berör fallet där pappan brände inne sina barn har vi valt att utesluta då den inte tillförde någonting nytt utan endast var en upprepning.

4.3 Etiska övervägande

Att beakta etiska aspekter är alltid viktigt. I denna studie består materialet av artiklar på Internet. Internet består av bitar av information från ett oändligt antal källor. Utan Internet är det i dag svårt att bedriva forskning eftersom det mesta publiceras på Internet. Det trycks nu för tiden lite på papper (Sandred & Engström, 1999: 33ff). Internet är en stor källa till information som de allra flesta människor har mer eller mindre tillgång till. Man kan fundera kring huruvida det är etiskt korrekt att använda det material som har använts som underlag till denna studie utan de ansvariga för hemsidans vetenskap eller om man bör ta kontakt med dem och be om tillåtelse. För ett svar på denna fundering kan man kolla på upphovsrättslagen, eftersom allt som publiceras på Internet skyddas av denna lag (Mediekompass, Upphovsrätt). Där kan man se att det inom upphovsrätten finns något som kallas den ideella rätten, vilken innebär att material som finns att hämta kan användas utan tillstånd om man inte ändrar innehållet, inte använder materialet på ett sådant sätt som kan upplevas kränkande för upphovsmannen, samt om upphovsmannen nämns och att en tydlig hänvisning till källan finns (PRV, Upphovsrätt).

Artiklarna som har använts behandlar i sin tur direkta fysiska personer. I artiklarna röjs inte individernas identiteter, och detta är heller ingenting som görs i denna uppsats. Det skulle dock vara relativt enkelt att ta reda på deras identitet, men det går likväl att göra om man läser artiklarna. Som redan nämnts så finns det allra mesta att finna på Internet. I uppsatsen har

dock en ansträngning till att ta hänsyn till dessa personer gjorts. Det enda som har nämnts är det som författaren/författarna till artiklarna redan har tagit upp.

5. Resultat och analys

Detta avsnitt tar först upp de fyra fall vi har valt att studera och analysera. Därefter följs analysen uppdelat på artiklarna, bilden av kvinnan, bilden av mannen, bilden av offret, och bilden av brottet. Analysen utgår såväl från tidigare forskning, för att se om de resultat som uppstått överensstämmer med tidigare studiers resultat, som från den teoretiska referensram med ett socialkonstruktivistiskt och ett genus perspektiv i fokus för att se hur och om artiklarna har konstruerats i enlighet med på förhand bestämda ramar kring genus.

Den första, artiklarna, innefattar en analys av hur artiklarna är uppbyggda, deras längd, innehåll och vilka känslor som artikeln tycks förmedla. Det vill säga, en övergripande bild av själva händelsen och hur händelsen rapporteras om. Den andra, bilden, utgörs av en analys på bilderna i artiklarna. Den tredje, bilden av kvinnan, innefattar en analys av hur kvinnor framställs i artiklarna. Den fjärde, bilden av mannen, innefattar en analys av hur män framställs i artiklarna. Den femte, bilden av offret, innefattar en analys av hur offren framställs i artiklarna. Det sjätte och sista avsnittet, bilden av brottet, utgörs av en analys av hur själva brottet framställs i artiklarna. Vi integrerar resultaten med analysen direkt.

5.1 Fallen

5.1.1 Pappa brände inne sina barn

Den 29 september 2013 antänds ett hus i Dalarö. Kvar inomhus fanns tre barn som var på väg att sova i sin våningssäng. Det äldsta barnet, en sjuårig flicka, vaknade av att hon kände röklukt och att det var varmt. De två yngre, tre och fem år gamla pojkar, vaknade också men kunde inte ta sig ner. Flickan, som tog sig ut sprang till en granne som försökte ta sig in med brandsläckare. Huset var dock redan övertänt och de tog sig inte in. Pojkarna brann inne. Det var deras pappa som hade tänkt eld på huset. Efter att han hade anlagt branden körde han till Öland där han försökte ta sitt eget liv. Han överlevde och anhölls. Pappan fick genomgå en rättspsykiatrisk undersökning, vilken visade att han inte lider av någon allvarlig störning. Bevisning som finns mot honom är bland annat ett erkännande som han filmat med sin mobiltelefon då han anlände till Öland för att ta sitt liv (Aftonbladet, 140213). Ett motiv till mordet var att pappan ville hämnas på sin föredetta sambo. Den 7 mars 2014 meddelades

domen mot pappan av Södertörns tingsrätt. Han dömdes till livstids fängelse (Aftonbladet, 140307-II).

5.1.2 Mamma dödade sin dotter med plåster

Den 16 juni 2013 hittades en flicka död i ett hus utanför Motala (Aftonbladet, 130801). Flickans mormor larmade ambulans, men flickan var redan död. Hennes mamma låg utslagen men vid liv. Mamman hade försökt att ta sitt liv men misslyckades. Hon har kunnat berätta vad som har hänt (Aftonbladet, 130617-I). Dottern hade fått en dos av lugnande medel och därefter nio fetanylplåster på armarna. Fetanylplåster är narkotikaklassat och ges till individer med långvariga svåra smärtor. Mamman åtalades för mord, narkotikabrott och grov stöld. Hon erkänner att hon bragt sin dotter om livet, men att det handlar om dråp snarare än om mord. Mamman hade ensam vårdnad om dottern, men pappan kämpade förgäves om att få dottern halva tiden. Pappan ska också ha berättat för socialtjänsten att mamman hotat att ta livet av sig om han inte lade ner processen om delad vårdnad (Aftonbladet, 130801). Mamman dömdes till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning (Aftonbladet, 130917).

5.1.3 Pappa knivhög sin son

På morgonen den 10 juli 2011 mördades en 7-årig pojke i bostadsområdet Tomtebo i Umeå (Aftonbladet, 110822). Pojken blev knivhuggen sjutton gånger och fördes till sjukhus men hans liv gick inte att rädda. En 53-årig man greps misstänkt för mordet på pojken. 53-åringen var pojkens pappa som erkände att han knivhög sin son men hävdade att han inte hade haft uppsåt att döda honom (Aftonbladet, 110822). Pojken befann sig i hemmet tillsammans med sin pappa och mormor. Pojkens mamma hade lämnat hemmet tidigare på morgonen för att arbeta. Den 53-åriga mannen lurade ut mormorden ur lägenheten och låste ute henne innan knivhuggen genomfördes (Aftonbladet, 110913). Mormorden försökte efter hon blivit utelåst att få hjälp av grannar. Pojkens mamma hade vid flera tillfällen anmält den 53-åriga mannen för misshandel och hot (Aftonbladet, 110913). Den 53-årige mannen genomgick en paragraf sju-utredning. Resultatet visade att mannen led av en allvarlig psykisk störning när dådet begicks och att störningen fanns kvar efter dådet (Aftonbladet, 110811). Dock genomfördes en rättspsykiatrisk undersökning senare vars resultat visade att mannen varken led av psykisk sjukdom vid tillfället för dådet eller efteråt (Aftonbladet, 110913). Hovrätten för Övre Norrland, Mål nr B800-11, dömden den 53-årige mannen till 18 års fängelse för mord och olaga tvång.

5.1.4 Mamma dränkte sina barn

På kvällen den 19:e september 2011 larmar en pappa till en av två bröder, 4 år och 8 år gamla, polisen och anmäler dem båda saknade. Pappan ringde polisen efter han blivit uppringd av barnens mamma som sagt att något otäckt hänt barnen (Aftonbladet, 120106). Polisen inleder sedan en eftersökningsinsats och finner barnens kläder vid en strandkant i Sigtuna kommun. Senare finner man barnens kroppar vid ett vattenbryn (Aftonbladet, 110919-II). Obduktionen visade att barnen dött genom drunkning (Aftonbladet, 110923). Mamman till de två barnen grips misstänkt för mord samma dag som kropparna hittades. Först nekar mamman till brott men erkänner sedan dådet i ett förhör (Aftonbladet, 110922-I). Mamman till pojkarna uppgav att hon tagit med sig sina två barn ut på en brygga och knuffat i dem i vattnet (Aftonbladet, 120106). Motivet till mordet var att hon inte kände att hon kunde ta hand om barnen längre. Tanken var först att alla tre skulle dö, de två barnen och kvinnan, men kvinnan avstod då hon inte vågade (Aftonbladet, 120106). Kvinnan genomgick en rättspsykiatrisk undersökning som visade att kvinnan led av en allvarlig psykisk störning vid och efter dådet (Aftonbladet, 120106). Attunda tingsrätt fann mamman skyldig till mordet och dömde henne till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning samt livstids utvisning (Aftonbladet, 120606).

5.2 Analys

5.2.1 Artiklarna som konstruktion

I de 36 analyserade artiklarna berörs fyra fall där en förälder mördat sitt/sina barn. I hälften av fallen är det fler än ett barn som mördats, och i hälften av fallen är det enbart ett barn som mördats. Förövarna är i hälften av fallen manliga, och i hälften av fallen kvinnliga. I två av fallen försökte föräldrarna begå självmord och i ett av fallen var planen att begå självmord. I tre av fallen var syftet att döda sitt/sina barn, och i ett av fallen var syftet enligt pappan själv enbart att misshandla. I två av fallen var föräldrarna anmälda som instabila. Det som är gemensamt för samtliga fall är att artiklarna som rapporterar om fallen innehåller upprepningar. I samtliga artiklar framkommer det tydligt vilka aktörer som ses som offer och vilka som ses som förövare. I artiklarna läggs det främst fokus på händelsen och förövarna

medan offren endast berörs kort. I två av fallen intervjuas närstående till förövarna. Artiklarnas längder varierar men huvudsakligen rör det sig om ungefär lika långa artiklar för tre av de fyra fallen. Artiklarna om fallet där kvinnan mördar sin dotter med plåster består av lite kortare artiklar jämfört med de andra tre fallen.

I relation till mamman som dödade sin dotter med plåster skrivs en artikel om föräldrar som mördar sina barn generellt. I den skrivs att män och kvinnor mördar sina barn lika ofta, och av samma anledningar - ofta som en reaktion mot en livskris och att man vill skydda sitt/sina barn. I relation till mamman som dränkte sina söner finns flera artiklar som nämner fallet kortfattat och ger en övergripande kritik till socialtjänsten och Sigtuna kommun. Det är anmärkningsvärt att det inte skrevs några artiklar i samband med fallen där förövaren var man. I de artiklarna som innehöll kategorierna *man* och *pappa* fanns det dessutom ingen koppling till skuldbeläggning. I artiklarna som innehöll kategorierna *kvinnor* och *mamma* riktades kritik och skuldbeläggning till socialtjänsten. Att man väljer att betona, fast i olika grad, socialtjänstens roll i fallen som rör kvinnliga förövare kan bero på föreställningar om genusroller. De två genusrollerna, den manliga och den kvinnliga, är starkt knutna till maskulinitet och femininitet (Connell, 1995: 39f). Femininitet kopplas till bland annat passivitet och maskulinitet till aktivitet (Chancer & Watkins, 2009: 33). Kvinnorna ges en feminin och passiv roll medan männen ges en maskulin och aktiv roll. Vad som är maskulint respektive feminint är socialt konstruerade uppfattningar som sammankopplas till genus (Giddens, 2007: 370). Genom att framställa kvinnorna som passiva ses de inte som aktiva och därmed inte som helt ansvariga för sina handlingar. De skilda genusrollerna som Aftonbladet framställer visar att män och kvinnor konstrueras olika utifrån sociala och kulturella aspekter. Genus är socialt och kulturellt skapat och skulle i en annan kulturell kontext kunna utmärka sig på ett annat sätt (Giddens, 2007: 371).

I de tretton artiklar som rapporterar om mannen som brände inne sina barn är det tydligt mellan raderna att det är ett fruktansvärt tillvägagångssätt som mordet är utfört på. Det skrivs att det var svårt att finna en av kropparna då det var svårt att se. En operativ chef på Södertörns brandförsvår säger till Aftonbladet att sökarbetet tog längre tid än själva släckningsarbetet. Aftonbladet skriver att pojkarna som brann inne vaknade men inte kunde ta sig ur det brinnande huset. Det här visar på att det finns antydningar till ett försök att konstruera sympati gentemot barnen och en distansering gentemot förövaren i Aftonbladets framställning, vilket styrker tidigare forskning (Demker & Duus-Otterström, 2011:15ff). Det här förstärks ytterligare när man rapporterar om att flickan, pojkarnas syster som tog sig ut ur

huset, som stod utanför och såg på och skrek. Aftonbladet fick tidigt uppgifter om att det skulle varit barn som brunnit inne men det är inte något som bekräftas av polisen förens senare, polisen nämner till en början med endast att de har funnit två kroppar. Det är först i den tredje artikeln om händelsen som det bekräftas att det är barn som har omkommit i branden då de skriver “[p]olisens jakt på den misstänkte barnamördaren” (Aftonbladet, 130930), och i den fjärde artikeln bekräftas det att det är hans två barn i dagisåldern som har hittats. Man skriver att mannen är misstänkt för mord på de två pojkarna och att han misstänks för mordförsök på den lite äldre flickan. För att hitta den misstänkte mannen blev det ett stort polispådrag. Aftonbladet rapporterar att polisen kontrollerade alla bilar som åkte till och från Öland samt att piketpolisen från Malmö bistod med hjälp. Polisen knackade dörr och frågade om någon hade sett någonting misstänkt. De personer som Aftonbladet har talat med säger att de inte kunde somna om efter att polisen varit där. Polisen säger att de “befarar” att han är där ute, och de söker honom med alla tillgängliga resurser (bland annat helikopter och hundförare). Det här visar på att Aftonbladet konstruerar en farlig man genom språket. Det är något man gör tidigt genom att använda ordet ‘barnamördaren’ och betona att man söker efter honom med flera medel (Aftonbladet 130930). Verkligheten är en social konstruktion som grundar sig på kunskap och tankar (Berger & Luckmann, 1966: 13). Den sociala kunskapen når som sagt människor från fyra olika källor, varav en är genom media, i det här fallet Aftonbladet (Surette, 2011: 29f). Aftonbladets val av språkformulering är av betydelse för hur läsarna uppfattar och tänker kring mannen och på så vis hur de uppfattar verkligheten (Burr, 2003: 7f).

De fyra första, av totalt fem artiklar, som rapporterar om kvinnan som mördade sin dotter med plåster är uppbyggda på samma sätt. Det som skiljer dem åt är hur detaljrik rapporteringen är och vad fokus i rapporteringen ligger på. Artiklarna utgörs av en kortare historia där händelsen först beskrivs och därefter beskriver man hur de bodde. I beskrivningen av hur de bodde ger man en bild av ett lugnt och fint ställe. Aftonbladet skriver att kvinnan och dottern bodde tillsammans med kvinnans föräldrar på en gård i ett falurött hus med vita knutar i en liten by där alla känner alla. I artiklarna beskriver man även att kvinnan tidigare har hotat att döda sig själv och sin dotter. Det här läggs det mycket fokus på i artiklarna samt att pappan slagit larm och begärt en utredning som inte gick vidare. Aftonbladet har intervjuat en tillförordnad myndighetschef på socialkontoret i Motala som säger att utredningsgruppen inte har fått uppgifter om detta, och att det är riktigt illa. Hon säger vidare att man ändå inte vet om man hade kunnat göra någonting om man hade haft kännedom om hoten. I de fyra

artiklarna förekommer många detaljer kring hur flickan dog (hur många plåster, vilken typ av plåster, vilken typ av lugnande medel et cetera). Man rapporterar dock inte om några detaljer om hur mamman försökt ta livet av sig mer än att hon gjort ett självmordsförsök, var medvetlös när hennes mamma fann henne och dottern och att hon vårdades på sjukhus. Den femte och sista artikeln om fallet, består av fem rader plus rubrik och ingress. I artikeln rapporteras det om vad kvinnan dömdes till samt ytterst kortfattat om vad som har hänt. I nästan alla artiklar återfinns en faktaruta om fentanylplåster, som var det smärtstillande plåstret kvinnan använde för att ta livet av sin dotter.

I fallet med mannen som knivhögg sin son med sjutton knivhugg publicerades sex stycken artiklar, av dessa publiceras de två första artiklarna samma dag. I de två första artiklarna betonar man främst att en 53-årig man är misstänkt samt häktad för mord på sin 7-åriga son. Man skriver även vad som kommer ske efter häktningen. I två av artiklarna beskriver man hela händelseförloppet, i den ena beskriver man händelsen från det att larm kom in tills att förövaren har erkänt och i den andra artikeln beskriver man vad som hände kvällen innan (pojken sov med sin mamma som var orolig över hans feber), på morgonen innan dådet och fram tills dess att mannen greps samt vad som sägs och sker under rättegången. Genom att betona att det var mamman som var orolig och sov med pojken under natten reproducerar Aftonbladet kvinnor som omhändertagande och vårdande. Man konstruerar kvinnan med en feminin genusroll (Giddens, 2007:373). I en lite kortare artikel betonar man att mannen som dödade sin son *“led av en allvarlig psykisk störning när han begick vansinnesdådet och störningen kvarstår”* (Aftonbladet, 110811) vilket i en senare undersökning av mannens tillstånd motbevisades (Aftonbladet, 110913). I en av artiklarna intervjuas förövarens bror där broderns tankar kring det som har hänt och om hans bror lyfts fram. Till den här artikeln finns det även en faktaruta om andra mord som begåtts på barn. I två artiklar nämner Aftonbladet att mannen sen tidigare har anmälts för misshandel och hot av sin fru och son. Mannen konstrueras med ansvar. Man betonar att mannen tidigare har agerat aggressivt och genom den här betoningen finns det antydningar till att det eventuellt bara var en tidsfråga till att han skulle göra det igen eller något ännu värre.

I de tolv artiklarna som rapporterar om kvinnan som dränkte sina barn är det mycket upprepning. I en artikel nämner man att kvinnan nekar till brott och i ett flertal artiklar som publiceras efter skriver man upprepande gånger om kvinnans erkännande. I två artiklar utesluter man dock inte möjligheten att det handlar om en olyckshändelse eller att det kan finnas andra förövare. Man nämner även häktningsförhandlingarna flera gånger. I en artikel

berättar kvinnan hur hon gick tillväga, att ena barnet sa att han inte ville bada och att tanken var att barnen och kvinnan skulle dö. Kvinnan säger att hon inte kunde ta hand om dem. Att kvinnan inte längre kunde vårda barnen innebar att hon inte längre kunde uppfylla de feminina egenskaperna som Chancer & Watkins menar tillhör den nuvarande konstruerade femininiteten (Chancer & Watkins, 2009:33). Kvinnan kunde inte längre leva upp till den feminina genusroll som tillskrivits henne (Giddens, 2007. 373). I flera artiklar återkommer även en förvåning och chock över det som hänt. I en artikel berättar systemen att hon inte trodde att hennes syster kunde göra det och känner själv skuld, hon menar att hon borde ha förstått. I samma artikel skriver man att väninnan till kvinnan blev chockad över hennes erkännande, i sådan grad att hon föll ihop på golvet. Även pappan är chockad och har svårt att förstå att kvinnan begått dådet. I två artiklar, varav en kort, står pappan till ena pojken samt en väninna till kvinnan vid vattnet där pojkarna hittades och sörjer. Pappan kritiserar socialtjänsten och kommunen och berättar när han sist träffade sonen. Kritik till socialtjänsten och kommunen återfinns i flera av artiklarna, det är pappan till ena sonen, väninnan till kvinnan och kvinnas syster som är kritiska. I en artikel intervjuas väninnan till kvinnan. Hon säger att kvinnan blev av med jobbet efter hon varit iväg och rest och efter det gått till socialen för hjälp med försörjning. Kvinnans ansökan blev avslagen. Väninnan säger också att kvinnan gjorde allt för barnen. Aftonbladet nämner att barnen inte kom till förskolan och skolan samt att en orosanmälan gjordes av en lärare. I en av artiklarna har man även en faktaruta om ett annat mord på ett barn som blev grund för en lag där socialstyrelsen ska utreda när ett barn dött på grund av våld eller annat brott och att barnet varit i behov av skydd. I den sista artikeln skriver man att kvinnan ska släppas fri mindre än tre månader efter domen och att utvisningsprocessen har påbörjats. Pappan till ena sonen är besviken. Sektionschefen på rättspsykiatri i Huddinge tror att kvinnan med största sannolikhet kommer att släppas fri när hon återvänder hem.

Det var det en tydlig skillnad mellan hur artiklarna om de manliga förövarna skrevs och hur de om de kvinnliga förövarna skrevs. Det som skiljer rapporteringarna åt är att i de fallen där det handlar om en kvinnlig förövare läggs det mer fokus på förövaren som psykiskt sjuk. I fallen med manliga förövare hamnar fokus istället på hämnd på en kvinna där barnen används som medel för att uppnå hämnden. I fallen med manliga förövare finns det tendenser som uppvisar en maktaspekt medan det i de kvinnliga fallen, på grund av fokus på psykisk sjukdom, snarare handlar om hjälplöshet. "*Barnamördaren*" används för att beskriva pappan som brände inne sina barn och om dådet där pappan knivhögg sin son använder man ordet

“vansinnesdåd”. I de kvinnliga fallen finns inga liknande beskrivningar. Det verkar utifrån artikelanalysen som det görs en genuskillnad i hur man vinklar artiklarna. Utifrån Connell (2009) så konstruerar Aftonbladet händelserna olikt beroende på om det är en kvinna eller man som utfört handlingarna då kvinnor och män har varierande förväntningar knuta till deras kön. Skillnaderna mellan män och kvinnor är socialt och kulturellt konstruerade vilket Aftonbladet i det här fallet reproducerar (Giddens, 2007: 371). Surette (2011) talar om färdiga ramar som tillåter människor att inte behöva tänka efter när det kommer till bland annat brott. Orsaker och förklaringar till brottet bestäms inom en specifik ram (Surette, 2011: 37f). Det finns olika sociala konstruktioner av världen, vilka bjuder upp till olika tolkningar och handlingar av vissa företeelser (Burr, 2003: 5). Män och kvinnor konstrueras olika, vilket är tydligt förekommande i Aftonbladets rapporteringar. Olika ramar, eller sysselsättningar, konstrueras beroende om det handlar om en man eller om en kvinna (West & Zimmerman, 1987: 126). En könsroll skapas och återskapas ständigt (Holmberg, 1996: 35), och när en könsroll väl har tillskrivits finns olika förväntningar utifrån på individen att hen ska agera i relation till den könsroll som har tillskrivits (Giddens, 2007: 373). Femininitet associeras ofta med egenskaper som bland annat ömtålig, och omhändertagande medan manlighet förknippas med bland annat styrka och tuffhet (Chancer & Watkins, 2009: 33). Männerna och kvinnorna som Aftonbladet rapporterat om framställs i stort i relation till dessa maskulina och feminina egenskaper. Man har tilldelat kvinnorna en feminin genusroll och männen en maskulin genusroll.

5.2.2 Foton som konstruktion

Alla händelser har bilder i några eller alla artiklar. Dessa bilder stärker själva rapporteringen och betonar vissa aspekter i händelsen. Ibland har också samma bilder använts upprepade gånger i olika artiklar rörande samma händelse. I samband med mamman som dränkte sina barn och pappan som brände inne sina barn finns bilder i samtliga artiklar som har analyserats. I rapporteringen om pappan som brände inne sina barn finns också filmklipp i fem av artiklarna. Dessa filmklipp visar när polisen undersöker brottsplatsen och en journalist återger vad som har hänt i bakgrunden (tre artiklar), liverapportering av mannens häktningsförhandling (en artikel) och en intervju med åklagaren om mannens dom (en artikel). Av de sex artiklarna rörande händelsen där en pappa knivhugger sin son förekommer bilder i fyra av artiklarna, de två artiklar som saknar bilder är en kort och en lång artikel. I artiklarna som rapporterar om mamman som dödade sin dotter med plåster finns bilder att se i alla artiklar utom en. Det är den sista artikeln som saknar bild, vilken är mycket kort artikel

(sju rader inklusive ingressen) om domen.

Grabe m.fl. (2009) fann i sin studie att det var vanligare att foton fanns med i artiklarna när rapporteringen handlade om våldsamma kvinnor än när rapporteringen handlade om våldsamma män (Grabe m.fl., 2009: 152f). Detta stämmer inte överens med det vi har funnit. I våra fyra fall, med två kvinnliga förövare och två manliga förövare, var det mer förekommande med bilder när Aftonbladet rapporterade om de två papporna. Bilderna var dessutom fler, mer variationsrika och de återkom mer ofta i andra artiklar om samma händelse.

I de flesta artiklarna som rapporterar om pappan som brände inne sina barn visas en och samma bild på ett nedbrunnet hus med brandmän och en man i vit skyddsdräkt. Flera av bilderna visar också polismän och polisbilar med blåljus. Samtliga bilder som visar platser utomhus är tagna under kvälls- eller nattetid, vilket går att se då det är mörkt utomhus. Bilderna som används i rapporteringen om pappan som knivhögg sin son till döds är huvudsakligen bilder på poliser som är aktiva och polistejp med avspärning. Även bilderna som finns i rapporteringen om pappan som brände inne sina barn visar bilder på poliser som är aktiva och mitt i arbetet. De flesta bilderna som rapporterar om mamman har vatten i bakgrunden på dagtid eller vid skymning och inger en dystert känsla.

Några bilder i artiklarna i tre av fyra händelser visar olika former av bekanta till familjen. I fallet med pappan som brände inne sina barn finns bilder på grannar och anhöriga. I några av artiklarna visas en bild på en granne som står i dörrkarmen och tittar rakt ut med en tom blick. Två gånger finns en bild på tre grannar framför en polisbil under kvälls- eller nattetid. Några gånger återkommer också en bild på den mordmisstänkte pappans ex-sambo som sitter vid ett köksbord med armbågen stödd mot stolen bredvid med handen mot huvudet. Bilden är tagen bakifrån, men man får ändå en känsla av sorg och ledsamhet. Ljuset är dämpat och det är allmänt dystert. I fallet med mamman som dränkte sina barn finns det i en artikel en liten bild som visar mammans väninna liggandes på ett golv (hon bröt ihop efter att mamman erkänt dådet). Samma väninna återfinns på flera kort. Ett av dessa är en bild på väninnan och hennes son som sitter i en soffa. Sonen håller om mamman. De ser båda bekymrade och nedstämda ut. När det kommer till pappan som knivhögg sin son till döds finns en bild på en kvinna som varit kollega till pappan, hon ser bekymrad ut på bilden och håller upp händerna. En annan bild visar tre personer som står med ryggen mot kameran på en gräsplätt framför ett lägenhetshus.

Bilderna som har presenterats ovan stärker rapporteringarna, och de visar läsaren vilken och/eller vilka känslor som är de så att säga rätta. Med hjälp av bilder förstärks förmedlandet av känslor. Bilder kompletterar text bra, eftersom bilder är svåra att misstolka. Bilderna i de artiklar som vi har analyserat visar allt från polisbilar med blåljus och poliser i arbete till grannar och anhöriga som ser sorgsna ut till natur. Ingen bild känns malplacerad, utan det känns som att det är tydligt varför dessa bilder finns att se i samband med dessa artiklar. Man får uppfattningen om att det är noggrant tänkt hur personer på bilden ska stå och se ut. Allt för att rätt känsla fångas och därmed kan förmedlas till läsarna. Bilderna känns konstruerade för att passa och uppnå ett särskilt syfte. Man får en stark känsla av att man som läsare är närvarande när man får en eller flera bilder framför sig.

När det kommer till förövaren visas bilder på hen i tre av de fyra händelserna, fast olika detaljerat. När det kommer till de båda männen visas förövaren som tydligast med endast ett avpixlat ansikte. Kroppen är i båda fallen mycket tydlig. Bilden på pappan som brände inne sina barn visar en normalbygd man, klädd i vit t-shirt med landstingets logotyp och med bandage runt båda handlederna. Bilden på pappan som dödade sin son visar en man i en grön tröja som håller upp handen lite böjt. När det kommer till mamman som dränkte sina barn används bilder från häktningförhandlingarna, båda bilderna visar en kvinna vars rygg är vänd mot kameran och hon håller upp en gul filt. Förövaren sitter bakom filten och man ser henne inte överhuvudtaget. Det går att se en genuskillnad här. En känsla av att kvinnan måste skyddas mer än männen är framträdande i rapporteringen. Hon syns inte överhuvudtaget på bilderna medan bilderna på de båda männen visar allt förutom deras ansikten som är avpixlade. Känslan av att kvinnan är mer sårbar förmedlas med bilder som dessa. Chancer & Watkins (2009) skriver just om detta, att femininitet förknippas med ömtålighet, känslomässighet och mjukhet. Män, å andra sidan, som förknippas med maskulinitet som hänger ihop med tuffhet och styrka behöver inte skyddas i lika hög utsträckning som kvinnorna (Chancer & Watkins, 2009: 33).

I endast ett av fallen visas bilder på barnen som blivit mördade. Det är i fallet med mamman som dränkte sina barn som två bilder visas på barnen. En av dessa bilder skildrar de två pojkarna iklädda likadana kläder; vit t-shirt och gråa byxor, och i den andra bilden visas de två pojkarna när de sitter i en soffa tillsammans och ser lyckliga ut. I den första bilden är deras ansikten avpixlade, men i den andra ser man deras ansikten. I och med att man visar deras ansikten blir offren mer verkliga inför allmänheten. Så som uttrycket lyder; *man får ett ansikte på personen*. Barnen ser lyckliga ut och de har hela sitt liv framför sig, ett liv som nu

tagits ifrån dem. Detta tycks kunna skapa med medlidande av allmänheten. Det är två små lyckliga barn som bragts om livet. Det är inte bara ett barn som när man läser ordet barn eller ser en bild som är avpixlad. Genom att visa ansiktet ser man personen, det blir på riktigt och mer konkret.

När det kommer till artiklarna som rapporterar om mamman som dödade sin dotter med plåster ser bilderna annorlunda ut mot bilderna som finns i de övriga rapporteringarna. Istället för mörka och dystra bilder visas nu bilder på idylliska landskap. En bild visar en skogsväg med en vägbom som visar på att det är en privat väg. Det är en mycket vacker bild med klarblå himmel, liten grusväg och grön skog. En annan bild visar ett litet rött hus med vit dörr, runt med grönska och fina planteringar. Det enda som visar att någonting är fel är att dörren har polisavspärrningar. En annan bild visar en plats vid det röda huset med barncyklar, en gräsklippare och spadar i bakgrunden och grönska i förgrunden. Det finns ingen bild på varken bekanta, förövaren eller offret. Det är anmärkningsvärt att bilderna i denna rapportering skiljer sig så pass mycket från de andra tre fallen. Att de övriga händelserna konstrueras med bilder som förmedlar negativa känslor medan denna händelse konstrueras med bilder som snarare förmedlar lugna och positiva känslor. Utan polisavspärrningarna vid dörren på en bild finns inga ledtrådar till att ett mord på ett barn har skett. I de övriga händelserna stämmer bilderna överens med vad som har hänt. Så är inte fallet med bilderna i artiklarna som rapporterar om denna händelse. Bilderna avviker starkt från de mönster vi har funnit i bilderna i artiklarna om de andra händelserna. Denna avvikelse skulle kunna existera av den anledningen att mordet skedde i en liten by, och att man vill framhäva denna känsla av idylliskt landskap. Alla känner alla och det skulle kunna vara så att ingen vill ställa upp på bild, och att det är därför det inte finns några bilder på personer. Möjligheten till att fotografera bilder skulle kunna ha varit små därför att det är svårt att få tillgång till bilder som förmedlar samma känsla som texten förmedlar. En avvikelse i ett mönster är alltid svår att förstå och förklara. Frågan om det beror på slumpen eller om det finns en tanke bakom dyker upp. I det här fallet härleder vi avvikelsen till avsaknaden av tillgänglighet till andra bilder, det vill säga att det inte beror på slumpen utan att vilken tillgänglighet man hade till bilder är vad som har inverkat på denna avvikelse. Även själva rapporteringen om mamman som dödade sin dotter med plåster är tunn och inte alls lika detaljrik framställning som i de tre andra händelserna.

5.2.3 Konstruktion av kvinnan

När Aftonbladet rapporterar om de två fallen där förövaren var en kvinna läggs det fokus på kvinnans psykiska tillstånd eller mående. Kvinnan och femininitet associeras med egenskaper som ömtålig och emotionell (Chancer & Watkins, 2009: 33), vilket hänger väl ihop med Aftonbladets framställningar av mödrarna. Kvinnorna ges en feminin genusroll då kvinnorna starkt kopplas samman med femininitet (Connell, 1995: 39f). När vi enbart såg till kategorin *kvinnor* presenterades den kvinnliga förövaren som passiv. Passivitet är något som är starkt kopplat till femininitet (Chancer & Watkins, 2009:33). När Aftonbladet skrev om kategorin *kvinnor* reproducerade de en genusskillnad genom att framställa kvinnorna som passiva. När vi såg till kategorin *mamma* uppvisades återigen passivitet men även sympati. Betoning lades på att mammorna inte hade haft det lätt. När vi såg till båda kategorierna visade framställningen av kvinnorna starkt på passivitet och sympati samt en viss tendens till ömtålighet. Att beskrivningen av två de kvinnliga förövarna visade på passivitet och en viss ömtålighet stödjer den rådande konstruktionen av femininitet (Chancer & Watkins, 2009: 33).

I fallet där mamman dödade sin dotter med plåster (från och med nu omnämnd som mamma 1) upprepar man i flera artiklar att mamman hotat att ta livet av sig själv och sin dotter. Mamma 1 hade ensam vårdnad om dottern men pappan kämpade för att flickan skulle bo hos dem växelvis. Detta var någonting som mamma 1 vägrade, och hotade därför med att ta både sitt eget liv och dotterns liv om pappan inte lade ner rättsprocessen. När mamma 1 dödat sin dotter försökte hon begå självmord. Aftonbladet skriver inte så detaljerat om hur mamma 1 försökt ta sitt liv mer än att hon gjort ett självmordsförsök. När kvinnans mamma fann henne och dottern var hon medvetlös och vårdades sedan på sjukhus. I fallet där mamman dränkte sina två söner (från och med nu omnämnd som mamma 2) skriver man att kvinnan tänkte ta både sitt och barnens liv. I en artikel, där man skriver om mamma 2s erkännande, säger mamma 2 att hon inte orkade mer och “[n]är vi kom till bryggan...tanken var att vi skulle dö allihopa” (Aftonbladet, 120106) och längre ner i samma artikel säger mamma 2 att “[m]eningen var att jag också skulle hoppa i men jag vågade inte” (Aftonbladet, 120106). Anledningen till varför mamma 2 mådde dåligt och kände att hon inte kunde ta hand om sina barn relateras till en resa hon gjorde till Kenya en tid före mordet. Under resan hade mamma 2 bråk med sin mamma och efter det börjat må allt mer psykiskt dåligt. Mamma 2 förlorade sitt jobb då hon inte hade fått beviljad semester när hon reste iväg. Skulderna växte och mamma 2 fick allt svårare att få råd med mat. Mamma 2 hade tappat allt hopp om att ta hand om barnen och kände att det var lättare om de alla dog. Systemet till mamma 2 säger att hennes syster “måste ha varit så deprimerad och kommit till en punkt då hon inte såg någon annan

utväg... Jag vet att hon inte ville göra det här” (Aftonbladet, 110923). Här betonas att mamma 2 är omhändertagande, vilket var ett av motiven till att hon tog livet av sina barn. Hon kunde inte längre ta hand om dem. Omhändertagande är ännu en egenskap som femininitet karaktäriseras av (Chancer & Watkins, 2009: 33), så igen betonas kvinnans mjukhet i Aftonbladets framställning av kvinnan.

Mamma 1 hade tänkt ta sitt liv och utfört ett självmordsförsök och mamma 2 hade tänkt ta sitt liv men inte vågat utföra handlingen. Aftonbladets framställning av kvinnorna stämmer överens med det som Grabe m.fl. (2009) fann, nämligen att kvinnor som begått brott mot barn ofta framställs som individer med problem. I de två fallen framställs kvinnorna, främst mamma 2, som psykiskt sjuka individer med psykiska problem. Demker & Duus-Otterström (2011) fann att förövare ofta skildras som en person olik oss andra som begår brott på grund av att hen är avvikande. Kvinnorna kan anses skildras som personer olik oss andra då de framställs som psykiskt sjuka och deras brottsliga handling ses som en konsekvens av deras mående. Dock finns det en motsägelse i att mamma 1 skildras som en person olik oss andra. Av andra personer i byn beskrivs nämligen mamma 1 och hennes familj, som en familj som höll sig för sig själva, och att de var som alla andra. Mamma 2 beskrivs inte ordagrant som att hon var som alla andra men man antyder heller inte i artiklarna att hon skulle vara olik på något sätt förutom att hon mådde psykiskt dåligt.

I rapporteringen kring fallen benämns båda förövarna i artiklarna som kvinnan eller mamman. I artiklarna om mamma 1 nämner man inte så mycket detaljer kring kvinnan. Kring mamma 2 beskriver man mer detaljrikt. Det finns dock tendenser till att skydda kvinnorna, vilket stämmer överens med det som Chancer & Waktins (2009) skriver om att kvinnor är ömtåliga (Chancer & Waktins, 2009: 33). Man skriver om mamma 2s mamma, syster och väninna samt att hon varit på en resa och blivit av med sitt jobb. Antalet artiklar om mamma 2 är dock fler än artikelantalet om mamma 1, hade artikelantalet varit fler rörande mamma 1 finns chansen att mamma 1 hade beskrivits mer ingående. I alla artiklar talas det om mamma 1 som misstänkt för mord på sin dotter i den löpande texten. I rubriken, å andra sidan, står det att hon dödade sin dotter/treåring. I artiklarna om mamma 2 skriver man om kvinnan som misstänkt för mord på sina två söner i den löpande texten och i alla rubriker förutom en (mamman erkänner att hon dödat sina söner), skriver man inte som i fallet med mamma 1 att hon har dödat sitt/sina barn. Det vill säga, i den löpande texten skriver man om de två kvinnorna på liknande sätt medan hur man skriver rubrikerna skiljer sig åt.

En annan likhet som finns mellan de två mödrarna är att i båda fallen gavs detaljerade uppgifter om hur dådet gått till. Artiklarna om mamma 1 innehåller många detaljer kring hur dottern dog. Man skriver hur många plåster som användes, vilken typ av plåster samt vilket lugnande medel som användes. Mamma 1 lämnade även detaljerade uppgifter om vad som hade hänt så fort hon vaknade. I en av artiklarna om mamma 2 berättar mamman själv hur hon gått tillväga. Aftonbladet skriver att mamma 2 först knuffade i de två pojkarna från en brygga i sjön men att pojkarna där fick tag i och klamrade sig fast i bryggkanten. Mamma 2 tog upp pojkarna och tog dem till en annan brygga. Ena pojken ska då ha sagt "*mamma jag vill gå hem, jag vill inte bada*" (Aftonbladet, 120106). Mamma 2 berättar även att ena sonen skrek länge och högt.

I båda fallen rapporterar man om att anmälningar till socialtjänsten har gjorts. Pappan till dottern som mördades med plåster anmälde mamma 1s hot om att ta sitt och dotterns liv till socialtjänsten. Anmälan gick inte vidare. Aftonbladet nämner också att mamma 1 inte hade varit aktuell för några utredningar eller insatser. Man intervjuade även en tillförordad myndighetschef på socialkontoret i Motala som säger att utredningsgruppen inte fått några uppgifter om anmälan. Chefen tillägger att man kanske ändå inte hade kunnat göra någonting om man haft kännedom om hoten vilket kan tolkas som att hon skjuter bort ansvaret. En lärare till ena pojken som blev dränkt lämnade en orosanmälan till socialtjänsten då pojken inte kommit tillbaka till skolan efter sommarlovet. Efter skolstarten fanns det en sjukanmälan och man hade haft kontakt med mamma 2 men när tre veckor gått valde läraren att anmäla ena pojkens frånvaro till socialtjänsten. Läraren orkade inte vänta på socialtjänsten då inget hände med anmälan och åkte därför själv hem till mamma 2 och ringde på, men ingen öppnade. I båda fallen gjordes anmälningar till socialtjänsten och i båda fallen har de lagts ner eller inte blivit utredda.

När Aftonbladet rapporterade om fallet med mamma 2 skrev man även flera artiklar utanför brottsrapporteringen som la fokus på kritik till socialtjänsten och kommunen. Socialtjänsten och kommunen skuldbelades och fick hård kritik. I artiklarna om mamma 2 riktade även väninnan och pappan till ena sonen hård kritik till socialtjänsten. Pappan säger i en artikel att "*[s]ocialen har mördat barnen. De får bära ansvaret*" (Aftonbladet, 110921-III). Väninnan till mamma 2, pappan till ena sonen och systemen till mamma 2 är chockade över att hon begått dådet. Man har svårt att förstå att mamma 2 kunde göra något sådant. Systemen säger att mamma 2 levde för sina barn och att de levde för henne samt att hon alltid kommer älska henne. Man tenderar att se mamma 2 bortanför hennes handling då man har svårt att förstå att

hon begått dådet. Vilket blir extra tydligt då systemen själv känner skuld samt att man riktar kritik och skuldbelägger socialtjänsten. I fallet med mamma 1 skuldbelades även där socialtjänsten men inte lika tydligt. Skuldbeläggandet är något som läses mellan raderna och indirekt insinueras i texten. Ansvar för kvinnornas handlingar tycks flyttas från förövarna till socialtjänsten i båda fallen, men med skiftande styrka. Lindgren & Lundström (2010) menar att socialt och kulturellt konstruerade könsroller gör att det är svårt att se kvinnan som förövare (Lindgren & Lundström, 2010: 28f). Det här skulle kunna förklara varför närstående till mamma 2 har svårt att se att hon begått mordet. Mamma 2 bryter mot de konstruerade genusrollerna och detta kan ha skapat en förvirring hos de närstående. De närstående kan ha valt att rikta kritik till socialtjänsten då de ser det som enda förklaringen till varför det gick så långt som mord. Kvinnan som ges en feminin genusroll bryter mot den genom att upphöra med ett omhändertagande beteende. Samhället förväntar sig att kvinnan ska agera utifrån sin tillskrivna genusroll (Giddens, 2007: 373). När kvinnan bryter mot förväntningarna och sin genusroll kan möjligtvis samhällets och de närstående bli förvirrade.

Mamma 1 erkänner att det är hon som har bragt dottern om livet. Hon menar dock att det inte var mord utan dråp. Mamma 2 nekar först till anklagelserna men erkänner senare dådet. Båda mödrarna anses vara sjuka och döms därmed inte till fängelse. Utan de döms istället till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Mamma 2 döms dessutom till livstids utvisning. En utvisningsprocess som påbörjas för mamma 2 redan efter att par månader från det att hon blir dömd och Aftonbladet skriver att mamma 2 sannolikt blir fri när hon är utvisad.

Grabe m.fl. fann att kvinnor som begått brott mot barn får den hårdaste behandlingen från media (2009: 156ff). Deras resultat visar att kvinnor framställs hårdare än män som begått samma brott (Grabe m.fl., 2009: 151ff). Det här anser de beror på att kvinnorna bryter mot genusförväntningarna när de begår brott mot barn. Vår analys visar dock inga tecken på detta utan vår analys uppvisas ett motsatt mönster, nämligen att män framställs hårdare än kvinnor som begått samma brott. De kvinnliga förövarna har i våra fall snarare fått en "mild" behandling från media då man fokuserar på dem som sjuka och flyttar skulden till socialtjänsten. Kvinnorna kan genom att framställas som sjuka få viss sympati. Att ett ansvar även går att rikta till socialtjänsten kan styrka kvinnorna som utsatta och på sätt och vis ge kvinnorna, främst mamma 2, en offerroll. Att kvinnorna kan ges en offerroll trots att de är förövarna går att koppla till Lindgren & Lundströms (2010) analys. I sin analys kom de fram till att kvinnor och flickor är stora och centrala begrepp som har särskilt stora kopplingar till

brottsofferbegreppet. Gottschalk & Smith (2013) fann även de att kvinnor oftare uppfattas som offer och att kvinnliga handlingar upplevs som mindre olagliga då de inte lika ofta blir åtalade och dömda för de brott de är misstänkta för. De båda kvinnorna blev dömda för brotten de var misstänkta för. Dock påbörjades utvisningsprocessen av mamma 2 innan tre månader passerat från det att domen föll. Att kvinnan dessutom sannolikt blir fri när hon utvisats och ankommit till sitt hemland kan tolkas som att mamma 2 fick ett "milt" straff. Mamma 1 fick samma dom men utan livstids utvisning. Om kvinnan anses frisk kan hon släppas tidigare än om hon hade fått fängelsestraff vilket gör att man även kan tolka mamma 2s straff som "milt". Att kvinnorna fick "milda" straff skulle kunna stödja chivalry-hypotesen som innebär att det straffrättsliga systemet behandlar kvinnor lindriga då de ses som svaga och irrationella (Grabe m.fl.,2009: 139). Dock går hypotesen främst att appliceras på de kvinnor som inte utmanar den patriarkala sociala ordningen eller bryter mot genusnormerna (Grabe m.fl., 2009:156ff). I de två analyserade fallen anses kvinnorna dock bryta mot genusnormerna då de bröt "sin roll som vårdare" och därmed försvagas kopplingen till chivalry-hypotesen.

5.2.4 Konstruktion av mannen

Hur de olika männen beskrivs av familj och bekanta i Aftonbladet skiljer sig stundtals åt och är stundtals lika. I de tidiga artiklarna som rapporterar om händelsen där en pappa brände inne sina barn omnämns han som mannen och den misstänkte dubbelmördaren. Det framkommer inte överhuvudtaget i början att det är barn som bränts inne och att det är deras pappa som är ansvarig. De olika formuleringarna Aftonbladet använder för att beskriva mannen sett efter en genomgång av alla artiklarna är; "mordmisstänkte pappan/mannen", "man/pappa brände inne sina barn", "barnamördaren", "dubbelmördaren", och "40-åriga företagaren". I artiklarna om pappan som brände inne sina barn får man information om att pappan var en man i fyrtioårsåldern som varit egenföretagare inom fastighetsbranschen under nästan hela sitt yrkesliv. Han hade ett till synes nytt liv med en ny kvinna och ett nytt litet barn. Av personer nära honom beskrivs han som strikt och noggrann, och att det var på hans vis eller inget vis. När han blev sur blev han också mycket sur, även över småsaker. När det kommer till pappan som högg ihjäl sin son med sju ton knivhugg beskriver en arbetskollega till pappan honom som hjälpsam, lätt att prata med, intresserad av andra personer men att han inte ville berätta om sig själv och var hemlig om sin familj (Aftonbladet, 110712-II). I en annan artikel beskriver pappans bror honom som världens bästa kille, öppen och trevlig utåt men att han skärmats av sig från släkten och nära kompisar. Kontakten med brodern, släkten och vänner

hade varit dålig menade brodern, och säger vidare till Aftonbladet att pappan ofta fiskade. Om mordet säger brodern att det är ett misstag som inte går att förlåta.

Pappan som brände inne sina barn (från och med nu omnämnd som pappa 1) beskrivs som privatperson mer negativt än pappan som knivhögg sin son (från och med nu omnämnd som pappa 2). När det kommer till relationer med en partner börjar dock bilden av de båda fäderna se likartad ut. I en artikel har Aftonbladet intervjuat pappa 1:s tidigare sambo som han har två tonårsbarn tillsammans med. Hon nämner att hon var rädd för honom, och att hon tidigare har anmält honom för hot. Dessa togs dock inte på allvar av polisen. En gång när han hade barnen ensam hade han skrivit “[h]oppas du tog farväl av barnen, för det var sista gången du såg dem” (Aftonbladet, 131001-I) i ett sms till henne. Ex-sambon säger att de bodde tillsammans i tolv år, och att hon visste att det var något fel på honom men att hon inte kunde ana att han skulle göra någonting som detta. Hon beskriver vidare mannen som kontrollerande och manipulativ, och att om man följde hans regler var allt bra men så fort man gick emot honom blev han riktigt arg. Hon säger dock att han aldrig var fysiskt våldsam. Hon nämner att han är bra på att umgås med sina barn, men att när det kom till ansvar var han inte bra. Ett år innan händelsen hade han förbjudit sina barn från sina olika relationer att träffa varandra. Han hade blivit arg när han fick veta att de hade träffats ändå två veckor innan han brände inne sina barn. Tre timmar innan händelsen skickade han ett sms till ett av sina tonårsbarn runt midnatt. De förstod inte riktigt vad sms:et handlade om, skriver Aftonbladet, men att de uppfattade det som ett farväl. Pappa 2 hade enligt Aftonbladet också vid flera tillfällen hotat såväl sin fru som sin son, samt uppträtt allt mer aggressivt på senare tid. Mannen har blivit anmält vid flera tillfällen av hustrun för misshandel och hot och vid ett tillfälle fick mamman hjälp av socialtjänsten med skyddat boende. Mannen ska ha slagit hustrun “*rejält första gången då hon var gravid*” (Aftonbladet, 110913) och han ska även ha slagit sonen i ryggen då han var spädbarn. Mamman till sonen ska ha sagt att hon velat lämna honom och efter det slog och hotade pappan henne allt oftare. Han upptäckte också att mammans svaga punkt var sonen. Mamman till sonen berättar “*att pappan var psyksjuk, och hotat döda sonen, eftersom han skulle få det svårt i livet eftersom han var invandrare*” (Aftonbladet, 110913), mamman säger även att pappan “*mått dåligt och känt sig mobbad*” (Aftonbladet, 110913).

Språket är centralt inom socialkonstruktivismen, det är med hjälp av språket som vi människor skapar mening av livet. Språket är en förutsättning för våra tankar, och det är språket som upprätthåller konstruktioner av verkligheten. Så länge bestämda ramar och kategorier förekommer i interaktioner människor emellan kommer dessa att existera (Burr,

2003: 7f). Det finns färdiga ramar för genus, för hur män och kvinnor ska konstrueras och uppfattas. Genus är ett fenomen som ständigt konstrueras i en pågående process (Mark, 2007: 39), och det finns tydliga särskilda rollnormer beroende av om du har kategoriserats som en man eller som en kvinna. Dessa rollnormer är sociala verkligheter som enbart kan förändras då nya förväntningar skapas (Connell, 1995: 40). När vi jämförde kategorierna pappa och man, som var två av de sju kategorierna i vår analys fann vi att fäderna framställs i relation till sin manliga roll. En roll som förknippas med styrka och tuffhet (Chancer & Watkins, 2009: 33). Till skillnad mot kvinnorna framställs männen som hårda och aktiva. När vi såg till kategorin *pappa* för sig och kategorin *man* för sig var den manliga rollen tydligast i kategorin *man*. Dock var denna skillnad inte särskilt stor. Männen ges en manlig genusroll som är knuten till maskulinitet (Connell, 1995: 39f). Till följd av att Aftonbladet framställer de manliga förövarna som hårda och aktiva, bidrar Aftonbladet till att reproducera en skillnad som är grundad i genusskillnader (Giddens, 2007: 370f).

Pappa 1 antas inte kunnat släppa sin ex-fru, mamman till de två barnen som brändes inne och flickan som lyckades fly. Denna separation som var uppslitande. Han skickade flera hotfulla sms till henne, och när separationen var bestämd blev han enligt flera personer våldsam. Innan han greps skickade han flera sms till familjemedlemmar, han skrev bland annat att "[h]ämnden är ljuv" (Aftonbladet, 131001-III). Han ska också ha erkänt att det var han som tände på huset. Mannen hade försökt ta sitt liv, ett självmordsförsök som avbröts när polisen kom. Han hade skurit sig själv i handlederna. Hans advokat säger till Aftonbladet att mannen inte hittade någon annan väg än att ta sitt liv, och att det skulle vara en befrielse att göra det. Han ville slippa världen och ta barnen med sig. Mannen har resonerat kring självmord i flera år. Primära syftet var att enbart ta sitt eget liv, någonting som senare kom att innefatta även barnen. Mannen hade dock inte, säger åklagaren i en intervju med Aftonbladet, åsamkat sig några livshotande skador efter självmordsförsöket. Hans självmordsförsök var inte förmildrande eller försvårande när det kom till åtalet. Det finns två olika konstruktioner av mannens självmordsförsök. Den ena sidan, åklagaren, talar om självmordsförsöket som planerat sedan länge och att mannen inte såg någon annan utväg. Den andra sidan, advokaten, talar om självmordsförsöket som en petitesse i hela historien, och att den aspekten inte kommer att påverka beslut i åtalet. Det finns således olika konstruktioner beroende på vad man vill ska uppnås. Den ena sidan vill uppnå en distansering gentemot förövaren, medan den andra sidan snarare vill uppnå en form av sympatisk bild. Kunskapen om en företeelse skapas genom människans handlingar och tankar (Berger & Luckmann, 1966: 33).

Pappa 1 säger till polisen efter att han är anhållen att han inte vill leva. Han börjar dock tala lite mer och medverkar slutligen fullt i förhören. Han säger i förhören att han tyckte att det var jobbigt att ta hand om barnen nu på hösten när det är dåligt väder. Vidare medger mannen allt - han erkänner att det var han som tände på huset, att han ville att barnen skulle dö. Han hade också filmat sitt erkännande med sin mobiltelefon samma dag som han anlände till Öland för att ta sitt eget liv. På filmen, som är ungefär en timme lång, säger pappan; ”*det konstiga är att jag känner mig inte det minsta ledsen, dum, elak för det jag gjorde i natt*” (Aftonbladet, 140307-II). Ett av motiven sägs vara hämnd mot ex-frun. I en artikel om pappa 2 skriver Aftonbladet att första polispatrullen möttes av mannen som sa: “[h]an är död. Jag har dödat honom” (Aftonbladet, 110913). I samma artikel skriver man senare att mannen greps utanför lägenheten och sa lugnt till polisen att sonen inte sagt “*hej pappa*” på flera dagar och att han “*har det bättre nu*” (Aftonbladet, 110913). Aftonbladet nämner vidare att mannen varken var påverkad av alkohol eller narkotika vid brottstillfället. Båda fäderna erkänner alltså snabbt att det varit de som bragt sitt/sina barn om livet. I artiklarna är detta mycket tydligt. Skulden, och till och med någon form av ansvar, läggs snabbt på förövaren, vilket i de här fallen är barnens fäder. Genom de språkliga aspekterna förstärks bilden desto mer av de maskulina beskrivningarna som styrka och tuffhet. Det betonas vidare ett aktivt subjekt. Språket är centralt för skapandet av vår uppfattning om den konstruerade sociala verkligheten (Wenneberg, 2010: 12). Genom att, med hjälp av språket, konstruera en bild av mannen blir denna till verklighet i vissa avseenden. Vår uppfattning och kunskap om verkligheten är socialt konstruerad med hjälp av språket (Barlebo Wenneberg, 2010: 12).

Pappa 1 anlände till tingsrätten med bandage runt båda handlederna. Under tingsrättsförhandlingarna beskrivs han som sammanbiten, och han såg inte mot åhörarna. När Aftonbladet skriver om pappa 2 och hur han upplevdes under häktningen använder man orden samarbetsvillig, lugn och sansad (110712-I). Man skriver vidare att gärningsmannen “*gav ett lugnt och samlat intryck*” och att han “*mår förhållandevis bra*” (110712-1). I en annan artikel skriver Aftonbladet att pappan är förtvivlad och att han ångrar sig djupt. Det berättas också att han under rättegången lyssnar intensivt till åklagarens berättelse, samt att han gråter i rättssalen, har kvävande snyftningar, rött ansikte och tittar ner på sina händer när den tekniska genomgången sker och när detaljer berörs andas han häftigare genom näsan och klipper med ögonlocken. Det beskrivs också vad han har på sig för kläder; en ljusblå ribbstickad bomullströja med krage.

Det redogörs mer detaljerat kring hur pappa 2 mår och agerar under förhandlingarna än om

pappa 1. Vidare konstrueras mer sympati inför pappa 2 eftersom det tydligt utmålas hur dåligt han mår och hur ledsen han är för sina handlingar. Man får nästan en klar bild av mannen på grund av de detaljer som ges om hur han beter sig och till och med vad han har på sig. Pappa 1, å andra sidan, tittade inte mot åhörarna och beskrivs som sammanbiten. Dessa två beskrivningar är de enda som ges om honom hur han är under förhandlingarna. Om man söker på synonymer i en synonymordlista till ordet sammanbiten finner man dessa ord; beslutsam, koncentrerad, bestämd, ilsken, trotsig och envis. Dessa ord beskriver i våra ögon en man som har stängt av och som inte är närvarande i situationen. Det blir svårt att skapa en känsla av situationen eftersom inga känslor konstrueras och förmedlas i artikeln. Aftonbladet skildrar pappa 1 neutralt under förhandlingarna. Vad gäller motivet till dådet och hur han beskrivs innan ser det inte ut som så. Då är det ingen neutral framställning, utan orden är laddade med negativ energi.

Det finns såväl likheter som skillnader mellan de båda fäderna. Det huvudsakliga motivet till dådet framställs av Aftonbladet om de båda som någon form av hämnd för ex-frun (pappan som brände inne sina barn) eller frun (pappan som knivhögg sin son). De båda beskrivs som aggressiva; pappa 1 beskrivs främst som psykiskt aggressiv (kontrollerande, manipulativ, sitt sätt eller inget sätt) och pappa 2 beskrivs främst som fysiskt aggressiv (hot, misshandel). Båda beskrivs också som tidigare våldsamma. Pappa 2 beskrivs dock som att han varit det under en längre period, medan pappa 1 beskrivs som fysiskt våldsam endast i relation till att en separation var bestämd. De likheter som finns mellan fäderna är att de båda framställs, som tidigare nämnt, utifrån förväntade genusegenskaper. Genom att Aftonbladet framställer männen på detta sätt bidrar de till att konstruera en social verklighet där mannen är aggressiv och hård (Berger & Luckmann, 1966: 13).

Pappa 1 tros lida av en allvarlig psykisk störning. Misstanken om detta finns kvar efter en paragraf 7-undersökning. Efter en större rättspsykiatrisk undersökning visade det sig dock att han inte lider av någon allvarlig störning, varken vid dådet eller vid undersökningen. Han kan därför bara dömas till fängelse, vilket han också gör - han döms till livstids fängelse. Han gick med på åklagarens brottsrubriceringar; mord, försök till mord och mordbrand. Även rapporteringarna om pappa 2 tar upp att pappan genomgick en paragraf 7-undersökning. Precis som med pappa 1 rapporteras det om att det fanns en misstanke om att han led av en allvarlig störning men att efter att han genomgått en stor rättspsykiatrisk undersökning visade resultatet att han varken led av en psykisk störning vid tillfället för dådet eller efteråt. En skillnad mellan de två papporna är att Aftonbladet tidigt betonar att pappa 2 led av en allvarlig

psykisk störning såväl under som efter dådet, någonting som senare förändras under rapporteringens förlopp. Aftonbladet skriver också att advokaten sagt att pappan inte alls är förvånad över undersökningens resultat, utan att detta "*stämmer överens med hans egen uppfattning*" (Aftonbladet, 110913). Det här styrker det vi tidigare nämnt, nämligen att betoning läggs på att männen är aktiva individer (Chancer & Waktins, 2009: 33).

Pappa 2 erkänner att han orsakat sonens död, men inte med flit, samt erkänner grov misshandel och vållande till annans död. I två artiklar nämner Aftonbladet att pappan har erkänt dådet men att han inte hade uppsåt att döda pojken utan endast ville misshandla honom. I ena artikeln skriver Aftonbladet att pappan "*ville skrämman modern till pojken och sin svärmoder genom att misshandla pojken*" (Aftonbladet, 110822) vilket relateras till att pappan "*upplevde att de både psykiskt och fysiskt ville ta sonen ifrån honom*" (Aftonbladet, 110822). I den andra artikeln skriver man att pappan ville misshandla sonen för att visa mamman och mormodern att han "*kunde göra sonen mer illa än vad de kunde göra honom*" (Aftonbladet, 110913).

Demker & Duus-Otterström (2011) fann i deras material att det betonades i rapporteringarna att förövarens bakgrund är bedrövlig, och att hen idag ofta har någon form av problematik (Demker & Duus-Otterström, 2011: 13). I vårt material kunde vi inte finna detta så tydligt. Det är inte särskilt mycket fokus på förövaras bakgrund. Fokus har istället i rapporteringarna legat på hur personen i fråga varit den senaste tiden, och hur hen beskrivs av sin familj, sina vänner och bekanta i dagsläget. Det nämns dock kort om pappa 1 att han hade funderat på självmord sedan några år tillbaka, och att han haft det jobbigt med en separation från sin sambo. Motivet till dådet anses också vara hämnd för henne. Så en liten tendens till att härleda förövarens bakgrund som en av anledningarna till vad som har hänt går dock att finna, i alla fall hos en av männen. Denna tendens är dock inte alls särskilt framträdande.

5.2.5 Konstruktion av offer

I samtliga undersökta fall beskriver Aftonbladet inte offren i någon större utsträckning. Det som är återkommande i alla fyra fall är att offrens ålder, kön, relation till förövaren och hur de har omkommit nämns kortfattat. I samtliga artiklar hamnar fokus inte på offren utan de hamnar snarare i bakgrunden. Samtliga offer berörs dessutom varsamt vilket framträder extra tydligt i fallet där mannen brände inne sina barn där det förekommer en försiktighet i att berätta vilka offren är i de tre första artiklarna. Man skriver att man funnit två kroppar och därefter att det är två barn i dagisåldern som omkommit samt att en flicka tagit sig ut ur huset

och larmat grannarna. I fallet där mannen knivhögg sin son är det först i en senare artikel som offret beskrivs utanför ålder, kön, relation till förövaren och hur offret omkommit. Man skriver i artikeln att pojken skulle ha börjat skolan med sina kamrater och att han nyligen fyllt 7 år, vilket visar på att pojken hade hela livet framför sig. Lindgren & Lundström (2011) talar om att brottsoffer fått allt större utrymme i nyhetsrapporteringen (Lindgren & Lundström, 2010: 43), och Demker & Duus-Otterströms (2011) upptäckt att brottsoffer och deras berättelser får större utrymme i artiklar än förövarna. Detta är dock någonting som vår analys inte stödjer. Vår analys kring hur brottsoffret framställs visar på att brottsoffret hamnar i bakgrunden av händelsen och förövaren. Det kan vara så att brottsoffrets ålder spelar in i den här skillnaden mellan deras och vår upptäckt. Huruvida det är förknippat med brottsoffrets ålder eller inte är något som kräver ytterligare forskning innan det går att uttala sig om det.

I ett av de fyra fallen skrevs offrens namn ut. Man använde dessutom bilder med och utan avpixlade ansikten. Fallet där både namn och bilder användes i artiklarna handlade om de två pojkarna som blev dränkta av sin mamma. Bilderna och namnen kan ha använts för att lyfta brottsoffret som en individ, vilket tidigare forskning har visat är något som medier gör. Dock var den generella framställningen av de två pojkarna kort och berörde huvudsakligen deras ålder, kön och hur de hade mördats.

Flickan som mördades med smärtstillande plåster och lugnande medel beskrivs som en treårig flicka som var jättesöt, glad och lite tystlåten. Någon liknande beskrivning återfinns inte i de andra fallen där de som mördats var pojkar. Flickan som lyckades ta sig ut ur det brinnande huset beskrivs inte heller närmre. Aftonbladet nämner dock att pojken som blev knivhuggen, enligt personer i hans omgivning, ”*verkade rädd och ofta höll för sina öron om någon pratade högt*” (Aftonbladet, 110913) och i en artikel om kvinnan som dränkte sina söner skriver man att kvinnan, enligt systemen, ”*levde för sina barn och de levde för henne*” (Aftonbladet, 110923). Pojken som blev knivhuggen beskrivs även som mammans svaga punkt. I beskrivningen av flickan som mördades av sin mamma används ord som associeras med femininitet. Det finns en antydning till en liknande association i beskrivningen av den knivhuggna pojken som beskrivs som rädd vilket kan visa på att pojken var känslig för höga ljud. Att de två offren framställs med feminina associationer kan bero på att män, enligt Lindgren & Lundström (2010), främst kopplas ihop med förövarroller och kvinnor med offerrollen. Brottsofferbegreppet menar de har kopplingar till kvinnor och flickor vilket kan tyda på att det även är främst femininitet som kopplas till begreppet. Att framställa offren som feminina skulle i sådana fall styrka deras offerroll. Pojkarna som blev dränkta framställs inte

på ett feminint eller maskulint vis. Fokus hamnar istället på att den kvinnliga förövaren och pojkarna hade en relation där de levde för varandra.

Aftonbladet använder sig av omformuleringar i artiklarna i två av fallen, fallet med de dränkta pojkarna och fallet med den knivhuggna pojken. I fallet där kvinnan som dränkte sina två söner använder Aftonbladet olika formuleringar kring de två pojkarnas död. Aftonbladet skriver att de ”bragts om livet”, ”blivit dödade”, ”blev dränkta” och ”dött genom drunkning”. I fallet med den knivhuggna pojken skriver Aftonbladet i samma artikel tre gånger hur pojken låg på golvet. Först skriver man att polisen fann pojken liggandes på golvet övertäckt med en gulvit handduk och längre ner i artikeln skriver man att ”*på golvet i köket låg en spääd sjuårig pojkes kropp*” och ytterligare en gång beskriver man samma sak men formulerar om det till att ”*barnet låg blodigt på golvet*” (Aftonbladet, 110913). Med hjälp av språket konstrueras en bild på ett särskilt utsatt och oskyldigt offer. Som tidigare nämnt skapas en verklighet med hjälp av språket (Barlebo Wenneberg, 2010: 12). Den här utsattheten och oskyldigheten gick att finna i både kategorin *barn* och kategorin *offer*. I första hand framställde Aftonbladet offret som ett barn. Kategorin *offer* var mer indirekt framställt och starkt relaterat till kategorin *barn*.

I tre av de fyra fallen beskriver man offrens hjälplöshet. I vilken utsträckning det sker varierar däremot. I de fallen där förövaren var manlig tenderar det att finnas en större betoning på offrets hjälplöshet än i det fallet där förövaren var kvinnlig. Aftonbladet skriver att de två pojkarna som brann inne vaknade men inte kunde ta sig ut ur huset på grund av att pappan tagit bort stegen till deras våningsäng. Pojkarna var således hjälplösa. Pojken som blev knivhuggen beskrivs som liten och svag vid beskrivningen av hur pojkens kropp låg på golvet. Man nämner även att pojken var febrig och därför hade sagt nej till att bygga lego med sin mormor på morgonen innan dådet skedde, vilket kan tolkas som att pojken var för svag för att orka leka. I fallet med en kvinnlig förövare beskrivs offrens hjälplöshet mindre ingående. Man nämner att offren inte kunde simma och därmed kan det tolkas som hjälplösa då de blev knuffade i vattnet. Det är möjligt att det finns en skillnad, som är beroende av genus, i hur och om ett offer beskrivs som hjälplöst. Det finns en antydning utifrån de fyra analyserade fallen att Aftonbladet i större utsträckning betonar offer vars förövare är manlig som hjälplösa än om det är en kvinnlig förövare. Demker & Duus-Otterström (2011) menar att brottsoffer framställs utan skuld samt att det ofta går att finna antydningar till sympati i texten, och att detta är särskilt förekommande i fall med offer så som barn. Det här är något som vår analys stödjer. Inget av de mördade barnen framställdes med någon skuldbeläggning eller antydning till

skuld. I tre av fyra fall fanns antydningar till sympati för offret. Aftonbladet reproducerar bilden av kategorin *barn* som hjälplösa offer och konstruerar en verklighet där barn som blir mördade av män är extra hjälplösa.

5.2.6 Konstruktion av brott

I byn beskrivs stämningen som tryckt dagen efter flickan mördats med smärtstillande plåster. Aftonbladet har intervjuat några av personerna som bor i samma by som den mördade flickan och hennes mamma. Byborna beskriver händelsen som djupt tragisk och omskakande eftersom det är en liten by där alla känner alla, och att det är en *“ofattbar tragedi”* (Aftonbladet, 130618). I artiklarna om mamman som mördat sina två söner presenteras brottet huvudsakligen som någonting oförståeligt och som chockerande för anhöriga och grannar. I en artikel pratar Aftonbladet med grannar som gått ner till platsen där barnen hittades. En av grannarna känner sig orolig över hur hennes barn kommer att ta det i skolan på morgondagen, och en annan kvinna säger att *“det känns som att ondskan har drabbat Sigtuna”* (Aftonbladet, 110919-I). Systemen till mamman säger till Aftonbladet att *“hon måste ha varit så deprimerad och kommit till en punkt i livet då hon inte såg en annan utväg... Jag vet att hon inte ville göra det här”* (Aftonbladet, 110923).

I artiklarna som rapporterar om händelsen där pappan brände inne sina barn säger en granne som Aftonbladet har talat med säger att det är fruktansvärt, och man blir chockad. Flera grannar hade förgäves försökt hjälpa till att släcka branden innan brandkåren var på plats. Husägaren, som mannen och hans barn hade hyrt huset av, säger att det som har hänt är en gåta. Hans nära anhöriga är svårt chockade efter att fått höra vad han har gjort. Ex-sambon säger att det känns överkligt, som en mardröm. En av personerna som bodde i närheten av där mannen hittades säger till Aftonbladet att det är otäckt att han tog sig dit. Advokaten säger till Aftonbladet att vissa delmoment, som självmordsförsöken på Öland, är slumpmässiga. Att man inte bör söka logik till allt som har hänt när det kommer till denna händelse.

I artiklarna som rapporterar om pappan som knivhögg sin son till döds beskrivs dådet kort och med ord som *”fasansfull”, ”skakande”, ”vansinnesdåd”* och *”tragedin”*. I en av artiklarna skriver Aftonbladet att *“dagen efter mordet som skakat hela Umeå har grannar, vänner och släktingar fortfarande svårt att förstå vad som har hänt”* (Aftonbladet, 110712-II). Pappans bror beskriver händelsen som en katastrof och använder även ordet hemskt. Brodern säger att en sådan här händelse inte ska kunna hända, att ett barns liv inte ska ta slut så här och att *“vad som än har hänt så är barnet oskyldigt”* (Aftonbladet, 110711). Brodern säger även till

Aftonbladet att *“ett barn ska inte dö, inte dö av en kniv”, “man gör inte illa och tar livet av ett oskyldigt barn”* och *“om det varit problem mellan honom och frun eller på något annat sätt - varför, varför, varför går det ut över barnet?”* (Aftonbladet, 110711). I en artikel säger mormorden att det *“händer sällan i världen, en sån här händelse”* (Aftonbladet, 110913). I en artikel beskrivs brottet som att pappan *“endast ville skrämman modern till pojken och sin svärmoder genom att misshandla pojken”* (Aftonbladet, 110822) och att pappan ville *“misshandla honom, för att visa mamman och styvmodern att han kunde göra sonen mer illa än vad de kunde göra honom”* (Aftonbladet, 110913).

Gemensamt för alla händelser är att många involveras i denna tragedi. Hela byn/staden, grannar, vänner och anhöriga är skakade och chockade. Alla är berörda, och har någon form av sorgeskänsla. Ingen inom en spatial närhet har lämnats oberörd, vare sig personen var nära nyckelindividerna i händelsen eller inte. De ord som yttras av personer som Aftonbladet har talat med i samband med händelserna är ungefär densamma för alla fallen. Det går alltså inte att se någon åtskillnad när det kommer till genus vad gäller bekantas reaktioner och beskrivning av det som har hänt. Personernas reaktioner är riktade mot alla inblandade aspekter; mot förövaren, mot offren och mot själva brottet. *“ondskan har drabbat Sigtuna”* (Aftonbladet, 110919-I), *“ett oskyldigt barn”* (Aftonbladet, 110711), och *“ofattbar tragedi”* (Aftonbladet, 130618).

Aftonbladet rapporterar också om händelsen där en mamma tog livet av sin treåriga dotter med plåster som att den hade kunnat förhindras om socialtjänsten hade tagit pappans oro hade tagits på allvar. Pappan hade själv berättat om mammans hot till socialtjänsten, och hans ombud hade skrivit till tingsrätten att *“[d]et kan vara helt förödande att inte utreda flickans situation grundligt”* (Aftonbladet, 130618). Även i fallet med kvinnan som dränkte sina barn finns socialtjänsten i centrum av rapporteringarna. Man flyttar fokus från kvinnan och hennes ansvar i dådet genom att istället fokusera på och kritiska socialtjänsten och kommunen för dåligt ingripande då brottet kopplas samman med att förövaren inte fått den hjälp som hade behövts. I de flesta artiklarna kritiserar socialtjänsten mer eller mindre, brottet lyfts fram som något som skulle kunna ha undvikits om kvinnan fått hjälp och om socialtjänsten tagit en anmälan från skolpersonal (mamman som dränkte sina barn) eller pappan (mamman som dödade sin dotter med plåster) på allvar. I båda fallen med mödrarna gick socialtjänsten inte vidare med anmälningarna. Pappan till ena offret som dränktes av sin mamma säger att *“socialen har mördat barnen, de får bära ansvaret”* (Aftonbladet, 110921-III). I en artikel säger system till mamman som dränkte sina barn till Aftonbladet att hon känner skuld; *“jag*

känner sådan skuld, jag är hennes syster och borde ha förstått” (Aftonbladet, 110923). Här betonas kvinnans passivitet. Hon framställs inte som den aktören med det huvudsakliga ansvaret. Hon är bara ett offer för socialtjänstens misstag. Hon är ett ömtåligt subjekt (Chancer & Waktins, 2009: 33).

Till skillnad från hur bekanta reagerade på händelsen går det däremot att finna en åtskillnad mellan könen i vart Aftonbladet lägger tyngdpunkten i när det kommer till själva motivet för dådet. Skillnaden mellan män och kvinnor förklarar Lindgren & Lundström (2010) med socialt och kulturellt konstruerade könsroller som gör det svårt att se på mannen som offer och kvinnan som förövare (Lindgren & Lundström, 2010: 28f). I båda fallen med de kvinnor som har mördat sina barn läggs skulden på någonting annat än förövaren själv - i det här fallet socialtjänsten. Männen framställs som mer ansvariga för sina handlingar. Såväl i den meningen att Aftonbladet skildrar männen som att de är fullt medvetna om vad som har hänt både under dådet och efter, som i det avseende att de inte lägger fram någon annan faktor som skulle kunnat förhindra att mordet ägde rum som fallet är med de båda kvinnorna. I de tidiga rapporteringarna om mamman som dränkte sina barn talas det dessutom om huruvida det var mord eller en olyckshändelse. Utredarna har fått flera indikationer på att barnen utsatts för brott och de har en teori kring hur det gått till men att de måste invänta obduktionen *“då det kan finnas möjligheter att det här är en olyckshändelse”* (Aftonbladet, 110921-II). I en av artiklarna skriver Aftonbladet att det endast är kvinnan som är misstänkt men direkt efter följer ett citat om utredningen; *“men vartefter utredningen fortskrider är det inte omöjligt att det kan utökas* (Aftonbladet, 110921-I). I en senare artikel, efter hon blivit dömd, tar Aftonbladet upp kvinnans frisläppning. I marsmånad dömdes kvinnan, i juni samma år skriver Aftonbladet att kvinnan ska bli frisläppt och att en utvisning har påbörjats. Man tror att kvinnan kommer att släppas fri när hon återvänder till sitt hemland efter utvisningen. Ena offrets pappa säger om detta att det är en *“fars alltihop”* (Aftonbladet, 120606).

Demker & Duus-Otterström (2011) fann att framställningen av en händelse kunde förändras efter vad som hände i utredningen. Beskrivningarna kunde helt plötsligt vända från att till exempel vara inkluderande till exkluderande (Demker & Duus-Otterström, 2011: 8f). Detta är någonting som vi kunnat se i vårt material, särskilt när det kommer till fäderna. Till en början kunde det talas om dem som psykiskt sjuka, men i slutändan framställdes de som friska, ansvariga och väl medvetna om vad de hade gjort. Av fäderna har det såväl förekommit en inkluderande som en exkluderande framställning. De framställs stundtals som personer man är chockad över att de kunnat göra någonting dylikt, medan stundtals beskrivs de som att det

fanns vissa misstankar om att de var avvikande. De båda dömdes till livstids fängelse. Kvinnorna, å andra sidan, dömdes båda till rättspsykiatrisk vård med en särskild utskrivningsprövning. I fallet med mamman som dränkte sina barn så ingick också en utvisning så fort hon blir utskriven. Fördömandet av brottet begångna av mödrarna är inte lika framträdande som i fallet med fäderna. Som tidigare nämnts åläggs en del av ansvaret på andra aspekter, såsom socialtjänsten och att de hade någon form av störning under dådet. Framställningen av kvinnorna har sett likadan ut under hela rapporteringen. Fokus har legat på att kvinnorna var sjuka. Hade de fått hjälp hade brottet kunnat undvikas.

5.2.7 Skillnader i konstruktioner

De fall som har analyserats berör två fäder och två mödrar som har mördat sitt/sina barn. De alla har bragt sitt/sina barn om livet på olika sätt; en mamma dränkte sina söner och den andra dödade sin dotter med lugnande medel, en pappa brände inne sina barn och den andra högg ihjäl sonen med sjutton knivhugg. Rapporteringarna om dem har stundtals skiljts åt och stundtals varit lika. Rapporteringarna och framställningarna av brottet, mannen, kvinnan och offret är sociala konstruktioner. Dessa olika sociala konstruktioner har med hjälp av språket, vilket är en central komponent inom socialkonstruktivismen, skapat olika verkligheter för män och kvinnor (Burr, 2003: 7f). Rapporteringarna har genomsyrats av en genusskillnad. De sociala konstruktionerna är tolkade av en person, journalisten, och man bör av den anledningen vara medveten om att rapporteringarna och framställningarna är färgade. Vissa delar har lyfts upp, medan andra har hamnat i bakgrunden. Man bör vara försiktig med att ta rapporteringarna som absolut fakta. Visserligen framförs fakta om händelserna, men denna fakta kan vara (och tycks vara) snedvriden.

Vissa aspekter av likheterna och skillnaderna mellan rapporteringarna av fallen i Aftonbladet menar vi går att förklara med genusteorier. Vi har nämligen kunnat urskilja stora likheter mellan de två manliga förövarna och de två kvinnliga förövarna, precis som vi har kunnat urskilja stora skillnader mellan de manliga förövarna och de kvinnliga förövarna. En stor likhet som vi fann mellan de båda fäderna var att båda tidigt skuldbelades i rapporteringarna, de är aktiva subjekt (Chancer & Waktins, 2009: 33). Vi fann även att ansvaret lades på någonting annat när rapporteringarna berörde mödrarna. Detta är en stor skillnad mellan könen; männen skuldbeläggs och kvinnorna fråntas någon form av ansvar. Kvinnorna är ömtåliga och passiva subjekt (Chancer & Waktins, 2009: 33). Det betonas till exempel att händelsen kanske hade kunnat undvikas om socialtjänsten tog tag i anmälningarna de fått in,

samt att båda mödrarna hade en psykisk problematik bakomliggande. Att fäderna skulle ha en psykisk störning vid dådet diskuteras det om i artiklarna, men inte lika starkt som i fallet med mödrarna. Det talas om fäderna om att de har haft någon form av problematik med ilska. Trots att de båda fäderna och en mamma tidigare yttrat hot, betonas fädernas hot mer i rapporteringarna i det avseende att hoten framställs som mer grundat i männens personlighet än i en förtvivlad och ledsen människa som hoten framställs som när det kommer till mamman. Själva motivet till dåden skiljer sig också åt mellan könen. I rapporteringarna om mödrarna betonas ledsamhet, förtvivlan och andra former av yttre faktorer. I rapporteringarna om fäderna betonas istället inre faktorer såsom personlighet. Aftonbladet ger männen en genusroll som är kopplad till maskulinitet och kvinnorna ges en genusroll som är kopplad till femininitet (Giddens, 2007: 370).

I rapporteringarna som vi har analyserat hamnar offren i bakgrunden. Artiklarna är inte särskilt detaljrika när det kommer till dem. Det är till exempel enbart i ett av fallen bilder på offren finns. Fokus ligger istället på brottet och förövarna. Detta går emot det Lindgren & Lundström (2011) och Demker & Duus-Otterström (2011) noterat när de analyserat nyhetsrapporteringar. De fann istället att brottsoffren fått allt större utrymme i nyhetsrapporteringarna, och att de får större utrymme än förövarna (Lindgren & Lundström, 2010: 43; Demker & Duus-Otterström, 2011: 15ff). Demker & Duus-Otterström (2011) fann också att offren framställs som personer utan skuld, vilket är särskilt framträdande där offren är barn (Demker & Duus-Otterström, 2011: 15ff). Detta är någonting som vår studie bekräftar. Alla offer i våra rapporteringar var yngre barn. De alla framställs som mycket oskyldiga där de inte har gjort någonting fel. De har befunnit sig med sina föräldrar, någonting alla ska kunna göra utan att vara rädd - en aspekt som Aftonbladet betonar.

6. Avslutande reflektioner

Vi vill först och främst åter igen betona att detta huvudsakligen har varit en analys av Aftonbladets rapporteringar om de fyra fallen. Vi har således inte haft fokus på att analysera händelserna i sig, utan analysen har haft fokus på hur Aftonbladet rapporterat, tolkat och skildrat dessa händelser. Detta har utförts med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. De frågeställningar som har legat till grund för vår studie har varit: (1) Hur framställs män och kvinnor som mördat sitt/sina barn i kvällstidningen Aftonbladet? (2) Går det att återse någon skillnad mellan hur män och kvinnor som mördat sitt/sina barn konstrueras i kvällstidningen Aftonbladet?

Vi fann att rapporteringarna i Aftonbladet genomsyrades av två skilda syner på mannen och kvinnan. I sina framställningar har Aftonbladet konstruerat en bild av mannen och en bild av kvinnan. Den här skillnaden mellan könen menar vi kan förklaras med hjälp av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, genusteori och tidigare forskning kring män och kvinnor som förövare. Våra resultat stämmer överens med en del av den tidigare forskningen. Ibland visar dock våra resultat på det motsatta. Exempelvis fann vi ett motsatt mönster när det kom till framställningen av män och kvinnor som begått samma brott. Tidigare forskning fann att kvinnor framställdes hårdare än män i media, vilket var det omvända i våra resultat där män framställdes hårdare än kvinnor.

Bryman (2011) skriver att kvalitativt inriktade forskare diskuterar hur pass relevanta begreppen reliabilitet och validitet är i kvalitativ forskning. De forskare som anser att begreppen är relevanta menar att begreppen i så fall behöver omdefinieras för att de ska användas på ett så användbart och relevant sätt. Man bör inte i grunden ändra begreppens betydelse, utan assimilera dem så att de passar en kvalitativt inriktad undersökning bättre. Till exempel bör man lägga mindre vikt vid frågor som rör mätning (Bryman, 2011: 352). Istället för att sträva efter att datan ska generaliseras till en större population, vilket kvantitativa forskare gör, strävar en kvalitativ forskare efter en förståelse inom den kontext studien genomförs inom (Bryman, 2011: 372). Detta är vad vi har strävat efter med vår studie. I vår studie har vi analyserat hur Aftonbladet konstruerar föräldrar som mördat sitt/sina barn. Antalet fall och begränsning till en tidning kan försvåra en generalisering då fallen och tidningen kan ha en skild framställning av den här typen av brott från andra tidningar, medier eller offentliga rum i samhället. Vi kan därför endast uttala oss om Aftonbladets framställningar av föräldrar som mördar sitt/sina barn, eftersom det är den kontext som vi har utfört vår studie inom. Att generalisera resultaten till Aftonbladets framställning av brottstypen som stort blir således inte lika svårt. De fall som har undersökts har skett under en tidsperiod på fem år och resultaten visade att de tenderade att stämma överens trots skilda aktörer, händelser och journalistiska skribenter. Man kan då anta att det förekommer någon form av allmän och generell syn på manliga och kvinnliga förövare, och då huvudsakligen inom Aftonbladet. Huruvida denna syn går att återse hos en annan tidning är ingenting som vi kan uttala oss om utan att genomföra någon form av analys på deras framställningar av män och kvinnor som förövare.

Då vi fann motstridigheter mellan våra resultat och tidigare forskning skulle vidare forskning kring genus och mediers framställning vara betydelsefullt. Man skulle kunna undersöka andra svenska nyhetstidningar och se hur de har framställt föräldrar som mördat sitt/sina barn, och om liknande diskurser förekommer i de fallen. Det skulle vidare vara givande att jämföra olika nyhetstidningar, och se om liknande diskurser råder mellan tidningarna eller om varje tidning skapar sin egen diskurs. Det skulle även vara intressant att analysera andra former av media, så som nyhetssändningar på tv och radio. Då vår analys är gjord i en svensk kontext kan det vara givande att undersöka medier från andra länder och jämföra resultaten. Ytterligare en intressant forskningsvinkel är att göra en kvantitativ studie för att kunna generalisera resultaten till en större population.

7. Referenslista

- Altheide, David L. (1987): Ethnographic Content Analysis. *Qualitative Sociology*. Vol. 10(1): 65-77
- Ambjörnsson, Fanny (2003): *I en klass för sig – genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Ordfront förlag: Stockholm
- Barlebo Wenneberg, Søren (2010): *Socialkonstruktivism – positioner, problem och perspektiv*. Liber
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (1966): *The social construction of reality: a treatise in the sociology of knowledge*. London. Penguin
- Björkman, Jenny (2004): "Historisk tillbakablick" I: Lindgren, Magnus, Pettersson, Karl-Åke, Hägglund, Bo (red) *Utsatta och sårbara brottsoffer*. Jure, Stockholm
- Bryman, Alan (2011): *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. Upplagan. Liber AB: Malmö
- Brå (2011:5): *Det dödliga våldets utveckling. Fullbordat och försök till dödligt våld i Sverige på 1990-talet och 00-talet*
- Burr, Vivien (2003): *Social constructionism*. Routledge
- Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red.) (2007): *Diskursanalys i praktiken*. Liber AB
- Chancer, S. Lynn & Watkins, Xaviera Beverly (2009): *Sociala positioner – en översikt*. Malmö Studentlitteratur: Lund

- Connell, Raewyn (2009): *Om genus*. Upplaga 2. Bokförlaget Daidalos AB: Göteborg
- Connell, Robert William (1995): *Masculinities*. Polity Press: Cambridge
- Demker, Marie & Duus-Otterström, Göran (2011): "Det individuella brottet? Offer och förövare i svenska medieberättelser 1965-2005". *Statsvetenskaplig Tidskrift*. Vol: 113(1): 3-24
- Giddens, Anthony (2007): *Sociologi*. Upplaga 4:3. Studentlitteratur: Lund
- Grabe, Maria Elisabeth, Trager, K. D., Lear, Melissa & Rauch, Jennifer (2009): "Gender in Crime News: A Case Study Test of the Chivalry Hypothesis". *Mass Communication and Society*. Vol 9(2): 137-163
- Gottschalk, Petter & Smith, Robert (2013): "Gender and white-collar crime: examining representations of women in media?". *Journal of Gender Studies*. s1-16
- Holmberg, Carin (1996): *Det kallas manshat – en bok om feminism*. Anamma Böcker AB: Göteborg
- Jewkes, Yvonne (2004): *Media & Crime*. SAGE
- Jørgensen Winther, Marianne & Phillips, Louise (2002): *Discourse analysis as theory and method*. Sage: London
- Kvällstidningarna (2012): *Nordens största dagstidning*. Hämtad (140404): <http://www.kvallstidningarna.se/aftonbladet/nordens-st%C3%B6rsta-dagstidning>
- Lindgren, Magnus, Petterson, Karl-Åke & Hägglund, Bo (2001): *Brottsoffer. Från teori till praktik*. Jure CLN AB
- Lindgren, Simon & Lundström, Ragnar (2010): *Ideala offer, och andra konstruktioner av brottsutsatta i medier*. Gleerups
- Mark, Eva (2007): *Jämställdhetsarbetets teori och praktik*. Studentlitteratur: Lund
- Mediekompass, Upphovsrätt. Hämtad (140617) <http://www.mediekompass.se/ung/vad-du-maste-veta-om-medier/upphovsraett>
- Patent- och registreringsverket (PRV). PRV-skolan. Steg 4. Upphovsrätt. Hämtad (140617): <http://www.prv.se/sv/Kunskapscenter/PRV-skolan/Steg-4->

Upphovsratt/?gclid=CJnr_ejrp7sCFc5a3god0i4Atw

Pollak, Jessica & Kubrin, Charis E. (2007): "Crime in the News: How Crimes, Offenders and Victims are Portrayed in the Media". *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*. Vol: 14(1): 59-83

Sacco, Vincent F. (1995): "Media Constructions of Crime". *Annals of the American Academy of Political and Social Science*. Vol: 539: 141-154

Sandred, Jan & Engström, Ulf (1999): *Etik och Internet en kompass i cyberrymden*. Argument Förlag. Uppsala Publishing House

Surette, Ray (2011): *Media, crime and criminal justice. Images, Realities, and Policies*. Wadsworth Cengage Learning

Wenneberg, Barlebo Soren (2010): *Socialkonstruktivism – positioner, problem och perspektiv*. Upplaga 2:1. Liber AB: Malmö

West, Candance & Zimmerman, Don H. (1987): "Doing Gender". *Gender & Society*. Vol. 1(2): 125-151

7.1 Material

Aftonbladet (110711): "VARFÖR, VARFÖR VARFÖR?". Hämtad (140417): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13305421.ab>

Aftonbladet (110712-I): "Pappan häktad för mord". Hämtad (140417): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13311200.ab>

Aftonbladet (110712-II): "Han var stolt över sin son". Hämtad (140417): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13311200.ab>

Aftonbladet (110811): "Sjuåringens pappa kan dömas till vård". Hämtad (140417): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13451974.ab>

Aftonbladet (110822): "Knivhög sonen med 17 hugg". Hämtad (140417): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13505102.ab>

Aftonbladet (110913): "Dödade sin 7-åriga son – pappan gråter i rätten". Hämtad (140417): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13612238.ab>

Aftonbladet (110919-I): "Ondskan har drabbat Sigtuna". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13649149.ab>

Aftonbladet (110919-II): "Här hittades pojkarna". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13646552.ab>

Aftonbladet (110921-I): "Polisen sökerkontakt med två joggare". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13659305.ab>

Aftonbladet (110921-II): "Jag försökte hjälpa dem". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13656353.ab>

Aftonbladet (110921-III): "Pappan till 4-åringen sörjer vid bryggan". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13661573.ab>

Aftonbladet (110921-III): "De hölls hemma - i en månad". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13656435.ab>

Aftonbladet (110922-I): "Mamman erkänner att hon dödat sina söner". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13667149.ab>

Aftonbladet (110922-II): "Det är någon annan i henne". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13668142.ab>

Aftonbladet (110922-III): "Pappan: De borde ha gjort mer för att rädda barnen". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13663242.ab>

Aftonbladet (110923): "Dränkte sina barn". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13669592.ab>

Aftonbladet (120106): "Mamma jag vill inte bada". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article14175343.ab>

Aftonbladet (120606): "Dränkte sina barn - nu släpps hon fri". Hämtad (140417):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article14936442.ab>

Aftonbladet (130617-I): "Dödade sin dotter - med plåster". Hämtad (140416):
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16974693.ab>

Aftonbladet (130617-II): "Pappans larm: Mamman hotade döda barnet i januari". Hämtad (140428): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16977372.ab>

Aftonbladet (130617-III): "De dödar sina barn - av medlidande". Hämtad (140428): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16977222.ab>

Aftonbladet (130618): "Hon dödade sin treåring med plåster". Hämtad (140428): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article16978355.ab>

Aftonbladet (130801): "Mamman åtalas för mord på treårig dotter". Hämtad (140416): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17228398.ab>

Aftonbladet (130917): "Kvinna döms för mord på sin dotter". Hämtad (140416): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17488518.ab>

Aftonbladet (130929-I): "Barnen stängdes inne vid branden". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17565187.ab>

Aftonbladet (130929-II): "Två döda i brand - polisen utreder mord". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17563510.ab>

Aftonbladet (130930): "Väcktes av polisen: "De frågade om jag sett något mystiskt"". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17567049.ab>

Aftonbladet (131001-I): "Ex-sambon om mordmisstänkte pappan". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17579966.ab>

Aftonbladet (131001-II): "Levde i nytt förhållande - kunde inte glömma exet". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17573552.ab>

Aftonbladet (131001-III): "Pappan greps på Öland". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17573600.ab>

Aftonbladet (131003): "Brände ihjäl barnen - pappan erkänner allt". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17589716.ab>

Aftonbladet (131011): ""Jobbigt att ta hand om barnen på hösten"". Hämtad (140430): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17634451.ab>

Aftonbladet (131029): "Barnamördaren kan vara psykiskt störd". Hämtad (140430):

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17747463.ab>

Aftonbladet (140213): "Pappan åtalas för att ha bränt inne barnen". Hämtad (140416):

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article18353771.ab>

Aftonbladet (140307-I): "Pappa brände ihjäl sina barn - får livstid". Hämtad (140430):

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article18496560.ab>

Aftonbladet (140307-II): "Livstid för att ha bränt inne sina barn på Dalarö". Hämtad

(140416): <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article18497157.ab>